

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Novæ Observationes Et Additiones Ad A. R. P. D. Bartholomæi Gavanti Congreg. Cleric. Regul. S. Pauli ac Sac. Rit. Congregat. Consultoris Commentaria In Rubricas Missalis Et Breviarii Romani

Adjectis Summorum Pontificum & Sac. Rit. Congreg. Decretis usque ad
præsens emanatis

Complectens III. & IV. Partem Commentariorum Gavanti in Rubricas
Missalis

Merati, Gaetano Maria

Augustæ Vindellicorum, 1740

VD18 10783695-002

De Feria sexta in Parasceve. IX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39964

postea accedit in Chorum, ubi incipit, & prosequitur Vesperas sine cantu, quibus finit Stolum violaceam super Albam pendentem ante pectus, & procedit ita indutus ad denudationem Altaris, adjuvante aliquo Ministro, seu pluribus, dicens Antiphonam: *Dixerunt sibi, &c.* & Psalmum *Deus, Deus meus, respice in me, &c.* quem interim Cantores prosequuntur, si qui fortè adsint.

Denudatis etiam aliis Altaribus, si quæ sunt, redit ante Altare majus, ubi post ultimam y. Psalmi, & repetita Antiphona, genuflectit cum omnibus aliis, dum aliquis Clericus dat signum Salutationis Angelicæ cum crotalo; Surgit deinde, & facta genuflectione Cruci cum suis Clericis, revertitur

in Sacristiam, ubi paramenta deponit, & gratias Deo agit.

Curare debet Ecclesiæ Rector, ut assidue adsint, qui orent ante SS. Sacramentum in Sacello Sepulchri, & decens numerus Cereorum in eo colluceat.

Antequàm finem imponamus Observationibus, quæ spectant ad Ritus dirigendos hujus diei, advertere debemus, quòd tota hebdomada, sicut alibi diximus, non possunt celebrari Missæ de Requiem, etiam præsentè Cadavere, sed per totum hoc ultimum triduum neque possunt celebrari Exequia sollempnes pro Defunctis, uti decrevit Sac. Rit. Congregatio die 11. Augusti 1736. in *Placentina*, quod Decretum datum est in nostro Indice sub n. 690.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Tit. IX. De Feria VI. in Parasceve.

I. Gavant. pag. 194. col. 1. n. 1. *Institu-
tum Feria Parasceve, &c.*) Apostolos, Mytheriorum, quorum ipsi fuerant testes, instituentes Festa, unum in Dominica Paschæ honorem præcepisse, communis est Ecclesiæ sententia, Augustini etiam auctoritate firmata, quæ habetur in *epistola 45.* novæ editionis. Hoc autem Festum, licet augustissimum esset, precibus tamen, jejniis, & mortificatione potius quàm lætitiæ signis celebrabatur. Tertullianus hanc diem Paschæ nomine non semel appellat, tum lib.

adversus Judæos, tum lib. quarto adversus Marcionem, tum lib. de Oratione, ubi affirmat, diem Paschæ esse diem luctus, & publici jejunii, ac propterea pacem in Fidelium cœtibus osculo non esse tribuendam, his verbis: *Sic & die Paschæ, quo communis, & quasi publica jejunii Religio est, merito depomimus osculum, nihil curantes de osculando, quod cum omnibus faciamus.* Nunc ad ejusdem Feriæ recentes Ritus minutè examinandos descendimus.

Pro Ritibus servandis à principio Officii hujus Feriæ VI. in Parasceve, usque ad finem Tractus, antequàm incipiat Passio,

De præparandis pro dicto Officio hujus Feriæ in Altari majori. §. I.

II. Altare majus, & gradus ejus, debent esse omnino nudi, Tabernaculum SS. Sacramenti sit pariter nudum, vel coopertum co-

nopeo potius violaceo, quàm nigro, ut supra diximus. In medio ejusdem Altaris collocetur Crux cooperta velo nigro, ut ait Ga-

vantus hoc tit. lit. b. vel potius violaceo, ut docet Bauldry part. 4. cap. 10. de Feria VI. in Parasceve art. 1. n. 1. & Turrinus part. 6. sect. 2. cap. 2. sed dictum velum ita componatur, ut facile denudari possit ante adorationem Crucis, de qua infra. Solent aliqui, ut diximus supra, aliam Crucem formæ grandioris, diversam ab illa, quæ est inter candelabra, suo velo coopertam, super Altare hæc die præparare, sed videtur, esse discooperiendam à Celebrante illam eandem Crucem, quæ est inter candelabra; præterquam quod ex ipsa Rubrica infra attentè considerata, & ex figura Ceremonialis Episcoporum sub Innocentio X. impressi lib. 2. cap. 26. aperte deducitur, discooperiendam esse à Celebrante illam eandem Crucem, quæ est inter supradicta candelabra, quia in illa figura Crux adoranda est posita super gradus Altaris, & pes solus inter candelabra sine Cruce conspicitur, ex quo patet, Crucem adorandam ex illo pede desumptam fuisse, ut observat Billus lit. A. num. 295. & Nicolaus de Bralio supra cap. 11. num. 11. ac propterea curare debet omnimodè Ceremoniarius (si Crux ordinaria Altaris esset valde incommoda) ut Crux alia adoranda collocetur in medio Al-

taris, quæ suo tempore discooperiatur, & hæc eadem publicæ adorationi jam expolita postmodum suo in pede in medio Altaris inter candelabra reponetur. Præterea super idem Altare poni debent sex candelabra obsecuri coloris, ferrea, aut lignea, cum cancellis cera communis extinctis, nihilque aliud super idem Altare ponatur præter prædicta.

Antequàm Celebrans accedat ad Altare, vel circa finem Nonæ, Ceremoniarius, vel Sacrifista ponat tres cussinos coriaceos, vel laneos super ultimum gradum Altaris, parum distantes inter se, super quos Celebrans, & Ministri Sacri, dum stant prostrati super pavimentum Cappellæ, deponent brachia, ut infra. Bauldry supra art. 2. n. 2. Billus lit. F. n. 45. §. 2. In plano Presbyterii ante gradus Altaris non debet sterni pannus niger, qui infimo gradui inhaereat, iuxta sententiam Gavanti hic, Acaudii, & Hippolyti à Portu cap. 2. de Officio hujus Fieri n. 11. num. 17. tum quia talis pannus lapidei solemnitatem, tum quia graduum mundiciem, & Cappellæ, excludit necessitatem hujus panni, quem tamen Castaldus lib. 3. sect. 5. cap. 1. n. 5. sterni debere asserit.

De præparandis in Abaco, seu Credentia Altaris majoris, §. II.

III. Credentia sit etiam nuda, sed paulo ante Officium tegi debet Mappa lineæ alba à nulla parte pendente: Gavantus hoc tit. lit. b. Turrinus part. 3. sect. 2. cap. 2. Billus lit. C. num. 555. vel quæ ad summum per ejus latera tantillum pendeat; ex Bauldry part. 4. art. 1. n. 1. In medio ipsius Credentiæ à parte anteriori poni debet Bursa nigra Corporalium, quali jacens, cum Purificatorio, habens intus Corporale mundum. Gavantus supra; Bauldry supra n. 4. Hippolytus à Portu sup. n. 15.

Ad latus Bursæ, versùs Altare, cussinus niger cum Missali pro Celebrante. Ad latus sinistrum alius liber Missalis pro Ministris,

quæ Missalia sint tecta, si fieri potest, tegumentis nigris. Post Bursam pelvicola, cum ampullis aquæ, & vini, omnino vitreis, cum manutergio. Ante Bursam collocetur Mappa oblonga plicata, explicanda super Altare ad initium Officii. Post Missale Sacerdotis Velum humerale album, sed hoc, ut dicemus infra, melius collocabitur in Sacello, ubi est SS. Sacramentum, cum Celebrans illud ibidem ad Processionem sumere debeat. Post Ministrorum Missale Stola latior nigri coloris pro Diacono, qua utetur, cum cantabit eam partem Passionis, quæ dicitur in tono Evangelii, & in Processione, ac reliquo Officio usque ad finem; Bauldry sup. n. 2. Hip-

Hippolytus à Portu *suprà*; prope pelvicularum ampullarum vas vitreum ad purificandos digitos, & purificatorium ad eos tergendos, si forte Celebrans tetigerit Sacramentum, dum illud deponet in Patenam; Bauldry *suprà*; nisi commodius videatur, collocare dictum vas super Altare, non procul ab ostiolo aperto Tabernaculi; Hippolytus à Portu *suprà*. Collocetur etiam in ea velum parvum nigrum, pro cooperiendis, & reportando Calice ad Credentiam post Officium, Memoriale Rituum majoris hebdomadae *tit. de Feria VI. in Parasceve, tit. 1. de Abaco, in Credentia num. 10.* octo candelæ ex cera

alba tradenda octo Hastiferis post regressum Processionis. Memoriale prædictum *ibidem num. 14.* In medio partis posterioris ipsius Credentia aliqui addunt colloandum esse Bacile, Buccale, & Pateram argenteam, pro lotionem manuum Celebrantis, & unum mantile, seu mantergium pro absterfione earundem, præsertim, quando Celebrans est in aliqua dignitate constitutus. Denique ubi est consuetudo, debet poni pelvis, seu lanx argentea, ad recipiendas oblationes, quæ Cruci offeruntur, tam à Clericis, quam à Viris de Populo, in ipsius adoratione. Ex Cerem. Episc. *lib. 2. cap. 25. §. 2.*

De aliis præparandis in Presbyterio, & Choro. §. III.

IV. In Presbyterio, vel in aliquo loco congruo, remoto tamen, & separato ab Altari, præparentur tres cussini coriacei, vel ex alia materia coloris violacei, de quibus *suprà*; item in eodem loco, sive in Choro, præparetur tapes oblongus, seu pannus violaceus, extendendus suo tempore pro adoratione Crucis. Magnus etiam pulvinus ex serico villosio violaceo, vel ex alia materia serica, ubi Crux erit ponenda, & velum album serico violaceo contextum, super eo explicandum; Cerem. Episc. *lib. 2. cap. 25. §. 3.* Bauldry *part. 4. cap. 10. art. 1. num. 5.* Billus *tom. 1. lit. F num. 45. §. 1.* & si ob Populi frequentiam pluribus in locis, ad evitandam confusionem per Ecclesiam, Sacra Crucis imagines exponendæ essent, hæc o-

mnia multiplicari poterunt, & aliæ Cruces præparari.

Parentur etiam in aliquo loco aliquantulum remoto versus cornu Evangelii tria legilia nuda, super quæ cantabitur Passio, sicut & tria Missalia pro Passione decantanda, vel potius tres Codices, in quibus diligenter notata sit Passio.

Ponatur scammum oblongum in Presbyterio omnino nudum à parte Epistola, in quo Celebrans, & Ministri Sacri suo tempore sedere debent. Bauldry *sup. n. 7.* Billus *suprà*, Gerlacus Vinitor *part. 6. tit. 1. n. 3.*

Item in eodem loco instrumentum ligneum, seu crotalum, tam pro elevatione Hostiæ, ubi solet adhiberi, quam pro signo Salutationis Angelicæ.

De aliis præparandis in Sacristia. §. IV.

V. Sacrista parare debet in Sacristia paramenta nigri coloris pro Celebrante, & Ministris Sacris, scilicet quatuor Planetas, quarum tres sint plicatæ ante pectus, deferendæ de more, prima pro Diacono, secunda pro Subdiacono ordinario, tertia verò erit pro Subdiacono, qui Crucem in processione deferet, quam aliqui omittunt, quia potest uti

Planeta Diaconi, cum ille Stola latiori indutus in Processione procedat; duas Stolas nigras, quarum una sit Diaconalis, altera Presbyteralis, deinde Stolam latiorem pariter nigram pro eodem Diacono, tres Manipulos ejusdem coloris, quatuor Amictus, quatuor Albas, quatuor Cingula. Item præparentur pro aliis tribus, qui Passionem

sunt

sunt cantaturi, tres alii Amictus, tres Alba, tria Cingula, tres Stolaë Diaconales, & totidem Manipuli pariter nigri coloris.

Item in Sacristia Cathedralis Ecclesie, quando Episcopus celebrat, parentur Pluvialia nigri coloris si adsint, aliter coloris violacei, juxta numerum Hastarum Baldacchini, pro Beneficiatis, vel Mansionariis, qui deferre debent Baldacchinum, dum fit Processio; deficientibus Pluvialibus, deferent illud cum Cottis, Cerem. Episc. lib. 2. cap. 23. §. 10. & cap. 25. §. 31. semper tamen sine Stolis; vel melius in habitu Choralis, prout mos est in Romanis Basilicis. Præparentur etiam in Sacristia duo Thuribula, & totidem Naviculæ, vel saltem una, pro Processione, & reliquo Officio; paratur quoque vas cum carbonibus accensis, ut suo tempore præstò sint; item duo candelabra cum suis candelis extinctis ex cera communi, deferenda à Ceroferariis in Processione, & Crux processionalis, denudanda postquam Crux Altaris majoris denudata fuerit; quæ tunc

à Sacrista privatim deferatur ad Presbyterium, & ponitur ad cornu Epistolæ prope Credentiam, ut colligitur ex Basso tom. 1. in D. num. 225. §. 6. Parentur etiam Coetz, pro numero Clericorum inservientium Officio, & candelæ, sive funalia cere communis, pro numero Clericorum deferenda in Processione. Item pro Altari, tempore quo celebrandum erit, seu potius Hostia consumenda, præparetur tobalea pro Altaris Mensa cooperienda, necnon alia mappa pro Credentia, quæ nulla ex parte pendente intra dictas Mensam, & Credentiam. Pelvinus nigri coloris, duo Missalia, velius, Calix, & bursa, nigri pariter coloris, immo habens mundum Corporale, & purificatorium, denique pellicula cum ampullis vitæ, aquam, & vinum respectivè continentibus, necnon vasculum crystallinum ad abluendum Sacerdotis digitos, si opus fuerit, quæ omnia tempore opportuno deferantur super Credentiam, ut mox diximus.

De aliis præparandis prope Sacellum, &c. § V.

VI. Prope Sacellum, ubi est reconditum SS. Sacramentum, ponatur Baldacchinum album, non nigrum, in Processione deferendum; item velum humerale album, juxta sententiam Gavanti, Corsetti, Christiani, Bauldry, Castaldi supra, imò juxta mentem Clementis XI. declaratam in sua Instructione edita 20. Januarii 1705. & à nobis supe-

ri s per extensum allata, imponendum Celebrantis humeris ad Processionem, eo modo quo diximus in Feria V. supra, &c. Item parentur in supradicto Sacello intortia, & cerei, pro Canonicis si sint, & aliis de Clero, & scabellum graduatum, si opus sit, pro Diacono, qui Calicem è capsula extrahere debet.

Pro Ritibus servandis hac die, à fine Horarum Canonicarum, usque ad initium Passionis §. VI.

VII. Rubr. n. 2. pag. 194. & Gavant. ibid. col. 1. lit. a. *Finita Nona, &c.* Dum cantatur Nona, Celebrans, & alii Ministri Sacri, adjuvantibus Acolythis, induuntur suis paramentis in Sacristia. Finita autem Nona, exeunt Celebrans, & Ministri parati, de Sacristia.

VIII. Rubr. n. 2. pag. 194. & Gavant. ibid. col. 1. lit. b. *Procedunt ad Altare, &c.* Ex ad Altare procedunt sequenti ordine. Primus omnium præcedit Thuriferarius, manibus junctis, sine Thuribulo, quem sequuntur Ceroferarii sine candelabris, pariter manibus junctis, tum Ceremoniaris, qui semper,

& præsertim hac die, quantum fieri potest, adesse debet, nudo capite cum supradictis Acolythis, deinde Ministri Sacri, unus post alium, ultimo Celebrans, junctis manibus, capite recto, sicut & Sacri Ministri, neminem salutantes. Bauldry *suprà* n. 3. Bissus *lit. F. n. 45. §. 4.*

IX. Rubr. num. 2. pag. 194. & Gavant. *ibid. col. 2. lit. c. Ante illud prostrati, &c.* Cum ad Altare pervenerint, Diaconus absque oculis recipit birretum Celebrantis, illudque porrigit, sicut & suum, Ceremoniario, quod idem facit Subdiaconus. A *Portu suprà art. 2. Rubr. 1. in adnot. num. 4.* & capite detecto omnes in recta linea Cruci genuflectunt, ut docet Castaldus *lib. 3. sect. 5. cap. 2. nom. 2.* Deinde, item in recta linea genuflectunt utroque genu in plana terra ante infimum Altaris gradum, & statim Celebrans & Ministri Sacri se prosternunt, ponentes brachia & capita super cussinos, ita ut genua eorum sint in plano, caput vero, & brachia super dictos cussinos, ex *Cerem. Cler. Reg. S. Pauli lib. 2. cap. 8.* sic prostrati aliquantulum orant per spatium *omnis Misereere*, Marcellus in *Ceremoniali Romano*, seu *Papæ lib. 2. tit. 1. cap. 51.* quo tempore omnes etiam, qui sunt in Choro, genuflectunt in suis locis, & stallis, & caput inclinant, & orant, quod idem etiam Populus debet in Ecclesia observare. Bissus *suprà §. 1. Horatius Christiani sect. 4. cap. 2. num. 12.*

X. Rubr. num. 2. pag. 194. & Gavant. *ibid. col. 2. lit. d. Tobaleam extendunt, &c.* Acolythi, facta brevi oratione, sicut & Ceremoniarius, surgunt, & iterum genuflectunt Cruci, & sumpta ab Acolythis de *Credencia Tobalea* plicata oblonga, eam, facta prius Cruci genuflectione, super Altare extendunt, ita tamen, ut nihil, aut parum hinc inde pendeat. *Cerem. Episc. lib. 2. cap. 26. §. 2.* qua extensa, Ceremoniarius ponit Missale cum cussino nigro in cornu *Epistolæ*, quo facto, idem Ceremoniarius, Gavant. *Rubr. Miss.*

transacto Orationis tempore, ut *suprà*, admonet voce submissa, vel aliquo potius nutu Celebrantem, & Ministros, qui statim surgunt ab Oratione, sicut & omnes alii de Choro; tum Celebrans cum Ministris Sacris ascendit ad Altare, ablatis cussinis à gradibus Altaris, ne impediunt, qui reportari debent ad Sacristiam, vel in aliquo loco separato reponi: Bissus *suprà §. 6.* Bauldry *suprà n. 5. & 6.*

XI. Rubr. num. 2. pag. 194. & Gavant. *ibid. col. 2. lit. e. Osculatur illud, &c.* Perventi omnes tres ad Altare, Celebrans illud osculatur in medio, ut docet Rubrica *n. 2. hoc tit.* Ministri vero Sacri genuflectunt Cruci unico genu, postea cum Celebrante accedunt ad cornu Epistolæ, & stant, ut ad Introitum Missæ in Missis Sollemnibus, id est Diaconus stat in secundo gradu à dexteris Celebrantis, & Subdiaconus à dexteris Diaconi in tertio gradu, vel in plano in recta linea. Bissus *lit. C. n. 157. §. 11. & lit. F. n. 45. §. 6.*

XII. Rubr. n. 2. pag. 194. *Deinde Lector accedit, &c.* Interim Ceremoniarius accedit ad Lectorem assignatum, Cotta indutum, eique ministrat Missale, qui postea accedit cum Ceremoniario à sinistris ad medium Altaris, ubi in plano ambo faciunt genuflectionem unico genu Cruci, tum pergunt ad locum, ubi cantari solet Epistola, & ibidem Lector incipit cantare Prophetiam in *tono Lectoris* Prophetiarum, inflectendo aliquantulum vocem in fine, assistente sibi à sinistris Ceremoniario supradicto, quo tempore in Choro omnes sedent, Ministri tamen Sacri non sedeant nisi sedente Celebrante: advertat Lector, ne incipiat cantare prædictam Prophetiam, antequam Celebrans illam submissa voce inceperit (cujus in fine Ministri Sacri non respondeant *Deo gratias*) & nullo modo prius, contra quosdam nimis prope- rantes. Bissus *sup. §. 7.* Bauld. *sup. n. 8.*

Completa Prophetia, iterum cum Ceremoniario à sinistris accedit Lector ante gradum

D d d d dum

dum infimum Altaris, ubi in medio, in plano tamen, unico genu Cruci genuflectit unâ cum Ceremoniario, & erectus extra medium Altaris reddit Missale prædicto Ceremoniario, & redit ad locum suum, cum non debeat osculari manum Celebrantis, neque ab eo benedictionem accipere. Cerem. Episc. lib. 2. cap. 25. §. 12. Billus lit. F. §. 8. Bauld. *suprà*.

XIII. Rubr. n. 2. pag. 194. *Quam etiam Sacerdos legit, &c.*) Eandem Prophetiam, quæ cantatur à Lectore, etiam Sacerdos legit submissa voce, qui, si post illam lectam cum Tractu sequenti, cum Ministris Sacris federe velit, poterit id facere, sed super seannum nudum præparatum, de quo *suprà*; & dum ea cantatur, sedent, ut diximus, omnes in Choro, in quo, finita à Lectore tali Prophetia, cantatur Tractus. Billus *sup.* §. 9. & 10. & Bauld. *suprà*.

XIV. Rubr. n. 3. pag. 194. *Fit ito Tractu.*) Cantata Lectione, Ministri recedunt à latere dextero Celebrantis, & descendunt, unus post alium, retro Celebrantem, ut sit ad Orationes Missæ; Celebrans verò stat in cornu Epistolæ, ut prius; si tamen cum Ministris sedeat, tempore, quo in Choro cantatur Tractus, tunc circa finem ejusdem surgit cum Ministris, & accedit ad idem cornu Epistolæ per breviorē viam, quia non debet accedere ad medium, pro dicendo *Dominus vobiscum*; & ibi in cornu Epistolæ, dum Ministri Sacri stant unus post alium, ut *suprà*, dicit absolute *Oremus*. Bauldry *sup. n. 10.* Billus *sup.* §. 10. Vinitor *part. 6. tit. 11. n. 10. & 12.*

XV. Gavant. pag. 195. col. 2. post Rubr. n. 3. *Diaconus genuflectit ante alios, dicens, &c.*) Dicto *Oremus* à sacerdote, Diaconus dicit *Et tunc genua*, & hæc dicens, primus omnium genuflectit, statimque omnes cum

eo pariter genuflectunt, solo Celebrante excepto, tum Subdiaconus primò surgens, & alii cum eo, dicit *Levatus*, quod semper eodem modo in pari casu servari debet. Bauldry, Billus *sup. a.*, & Vinitor pariter *sup. n. 17.* Postea Celebrans extensis manibus cantat Orationem ut in Missali, ad quam Sacri Ministri stant adhuc unus post alium post Celebrantem, sicut etiam omnes in Choro stare debent capite inclinato. Bauldry *sup. n. 11.* Billus *sup.* §. 11. Vinitor *sup. n. 12.*

XVI. Rubr. n. 4. pag. 195. *Subdiaconus in tono Epistolæ, &c.*) Dum Celebrans dicit Orationem, Subdiaconus vadit ad Credentiam cum debitis reverentiis, ubi deponit Planetam plicatam, si ea utitur, capit Missale à Ceremoniario, & facta Altari genuflexione, ac salutato semper hinc inde Choro, cum eodem Ceremoniario, in loco confecto cantat Lectionem (tenens sibi Missale) in tono Epistolæ, interim habens præparatum Ceremoniarium à sinistris; & dum Subdiaconus cantat Lectionem, Celebrans legit pariter eandem, cum Tractu, submissa voce, assistente sibi Diacono à dexteris, qui tamen in fine non respondet: *Deo gratias.*

XVII. Gavant. pag. 195. col. 2. post Rubr. n. 4. *Subdiaconus in fine non osculatur, &c.*) Subdiaconus verò, finita Lectione, & facta iterum genuflexione Altari, & reverentia Cruci, reddit Missale Ceremoniario. Bauldry *part. 4. cap. 10. art. 2. num. 11. & 12.* & sine osculo manus Celebrantis, ac sine ejus benedictione, vadit ad Credentiam, ibique resumens Planetam plicatam, redit postea ad Celebrantem, assistens ei à dexteris Diaconi, ut in Introitu Missæ, in cornu Epistolæ, nisi ipse Celebrans cum Ministris sedeat, tempore, quo in Choro cantatur Tractus post prædictam Lectionem. Billus *suprà*, & Bauldry *suprà*.

Pro Ritibus peragendis in hac Feria, ab initio Passionis,
usque ad denudationem Crucis exclusivè.

XVIII. Rubr. n. 5. pag. 195. *Finito Tractu, dicitur Passio, &c.* Quando Subdiaconus cantat Lectionem, seu secundam Prophetiam, Celebrans leget illam cum Tractu sequenti, assistente sibi Diacono, sicut ad primam. Interim verò tres Diaconi cantantur Passionem pergent ad Sacristiam, & ibi adjuvantibus aliquibus Clericis, induuntur Albis, Manipulis, & Stolis Diaconalibus nigri coloris. Lectione à Subdiacono cantata, & dum cantatur Tractus in Choro, disponantur ab Acolythis tria legilia in eodem loco, ut diximus in Dominica Palmarum, pro cantanda Passione. Circa finem ejusdem Tractus, seu aliquam ejus partem (non enim necesse est, quòd v. omnes ipsius Tractus cantentur ex communi praxi Urbis, sed pauci sufficiunt, si ita videatur, præsertim ob paucitatem Cantorum; convenientius tamen est, ut omnes cantentur. Bauld. part. 4. cap. 6. art. 1. n. 122.) exeunt de Sacristia Cantores Passionis, præcedente Ceremonia, &c. qui eodem ordine, quo diximus supra in Dominica Palmarum, accedent ad Altare, & cantabunt Passionem, eaque finitæ, in Sacristiam se recipient.

Si Celebrans sedeat tempore Tractus, surgat paulò antè quàm Cantores incipiant Passionem, perget ad cornu Epistolæ eum Ministris, ut dictum est supra, & ibi leget Passionem, dum à Cantoribus inchoabitur, aliquantulum ad eos conversus, assistentibus sibi Diacono, & Subdiacono, & omnia alia peragendo, ut diximus supra agentes de Passione, quæ cantatur in Dominica Palmarum. Ad verba *Tradidit spiritum*, dum Celebrans privatè legit Passionem: an genuflectere debeat, vide ea, quæ diximus supra in Dominica Palmarum; dum verò prædicta verba cantantur ab eo, qui agit personam

Evangelistæ, omnes genuflectere debent, vel, juxta consuetudinem locorum, ad terram se prosternent, & se gerent, ut dictum est supra in Dominica præcedenti. Surgens autem Celebrans, redit ad cornu Epistolæ, ubi inclinatus dicit: *Munda cor meum, &c.* non verò *Sube Domine, &c.* quia benedictio non petitur, ut clarè habetur in Missali, Nicolaus de Bralio part. 3. cap. 11. n. 9. Billus lit. F. n. 45. §. 13. & leget ibidem reliquam Passionis partem, assistentibus Ministris ad dexteram, sicuti ad primam partem ejusdem Passionis.

XIX. Gavant. pag. 196. col. 1. post Rubr. n. 8. *Diaconus reliqua facit de more, &c.* Tum Diaconus, cum debitis reverentiis antè, & post, accedet ad Credentiam, ibique deposita Planeta, accipit Stolum nigram latiore (quam Planetam non resumit nisi post Communionem Celebrantis, quod semper in similibus casibus est observandum, Billus lit. F. num. 45. §. 14. & lit. M. num. 250. §. 4.) Tum accipit Missale, illudque portat ad Altare, deinde genuflexus in loco solito Missæ Sollemnis, dicit: *Munda cor meum, &c.* non petit benedictionem, ut in Rubrica, sed statim accipit Missale, & statim, ut Cantores terminaverint Passionem, vadit de more ad locum Evangelii, cum Subdiacono, & Ceroferariis, facta priùs ab omnibus genuflectione Crucis, manibus junctis (sine Cereis, & sine Thuribulo) & cum ad locum pervenerint, cantat in tono Evangelii reliquam Passionis partem more consueto, sed non incensando, & non signando librum, neque se ipsum. Celebrans ad hanc Passionis partem stabit manibus junctis ante pectus in eodem cornu Epistolæ, conversa facie ad Diaconum; Thuriferarius verò prope Credentiam, similiter conversus ad Diaconum, & Ceremonia-

Ddd d 2

niarius in eodem loco ut aliis. Cùmque eam Passionis partem absoluerit Diaconus, Subdiaconus claudet librum, nec osculandum deferet Celebranti (qui pariter non incensabitur à Diacono) sed mox tradet eum Ceremoniario, qui, eo accepto, præcedit, & Clerici sequuntur ordine consueto, quos sequuntur Diaconus & Subdiaconus pares, & facta genuflexione in medio de more, vadant omnes ad sua loca. Cerem. Episc. *sup.* §. 19.

XX. Gavant. pag. 196. col. 1. post Rubr. n. 9. *Ministri stant post Celebrantem, &c.*) Post prædicta Diaconus, factis debitis reverentiis ut supra, accedit cum Subdiacono ad Celebrantem, ut ad Orationem Missæ Sollemnis, hoc est retro, manibus junctis, unus post alium.

Interim Celebrans, stans in cornu Epistolæ, incipiet absolute, junctis manibus, primam monitionem: *Oremus dilectissimi, &c.* ut in Missali, eaque finita, extendens, & jungens manus, & caput inclinans Cruci, subjunget *Oremus*, subdet verò Diaconus: *Flectamus genua*, & Subdiaconus *Levate*, ut supra; tum cantabit Celebrans primam Orationem, extensis manibus, & in tono Ora-

tionis Missæ ferialis, ac eodem tono, & Ritum, cantabit reliqua, Orationes scilicet extensis manibus, monitiones autem junctis, sed eodem cantu, quo primam; Chorus ad eandem Orationes, & monitiones, stat versus Altare nudo capite, genuflectens, cùm dicitur *Flectamus genua*, & surgens, cùm dicitur *Levate*, ac in fine Orationum respondebit *Amen*, excepto ad Orationem pro Judæis, in qua non dicitur pariter *Flectamus genua*, nec *Oremus*. Ad Orationem pro Papa, quando hic nominatur, Celebrans inclinat caput versus librum inclinatione minimarum minimam, quod etiam omnes alii faciunt.

Si Imperator nondum sit coronatus, additur in monitione *Electus*, ut habetur in Missali. Si verò Imperator sit defunctus, & Imperium sit vacans, tunc in Oratione pro Imperatore dicantur hæc verba: *Oremus & pro Romano Imperio, ut Deus, &c.* ita Macius in *Histor. v. Cereus*. Non tamen addi debet nomen Regis, vel alterius Principis, seu Domini Loci, quia hoc esset contra Bullam S. Pii V. ut optime adnotat Gerlacus Vinitor *part. 6. tit. 11. num. 18.*

Pro Ritibus peragendis, à Crucis denudatione, usque ad Processionem.

XXI. Rubr. n. 11. pag. 196. *Completis Orationibus, &c.*) Dum dicantur ultimæ Orationes, Acolythi, duce secundo Ceremoniario, extendunt tapetem seu pannum violaceum ante gradus Altaris, seu per planum Presbyterii, ita ut pars ejusdem panni superior sit super ejus primos gradus. Cerem. Episc. *lib. 1. cap. 25. §. 22. & cap. 26. §. 8.* Horatius Christiani *scilicet. 4. cap. 3. n. 1.* & in infimo gradu Altaris ponent cussinum, & super cussinum extendent velum pretiosum vioaceo serico contextum, de quo supra, seu mappam, sericam.

XXII. Rubr. eod. n. 11. pag. 196. *Sacerdos, deposita casula, accedit, &c.*) Cele-

brans verò, cantatis Orationibus, descendit extra cornu Epistolæ ad partem posteriorem Altaris, ubi adjuvante aliquo Acolythis, vel Ceremoniario; deponit Planetam, quam Ceremoniarius transfert ad Credentiam; & Subdiaconus cum eo, in eodem cornu Epistolæ extra Altare, adjuvante aliquo Acolythis, deponit pariter suam Planetam plicatam, juxta communiorem usum Urbis, quam vel primus Ceremoniarius, vel aliquis Acolythus ad Credentiam pariter transfert. Nicolaus de Bralione *part. 3. Bauldry part. 4. cap. 10. art. 1. n. 1.* Diaconus tamen suam Stolam latiore retinet. Nicolaus de Bralione *ibidem supra*. Sed antequam prædicta per-

pergant ad Crucis adorationem, debent omnes deponere etiam Manipulos, juxta Decretum recens emanatum die 15. Septemb. 1736. in *Tuletana*, & datum in nostro Indice sub n. 694.

XXIII. Rubr. n. 11. pag. 196. *Et ibi in posteriore parte anguli Altaris, &c.* Tum Celebrans, medius inter Sacros Ministros, accedat ad angulum posteriorem cornu Altaris in parte Epistola, ut sit quasi collateralis candelabris super Altare positus, ibique se collocat in secundo gradu, Memoriale Rituum cap. 2. §. 4. de Crucis denudat. n. 4. versa facie ad Populum; Cerem. Episc. lib. 2. cap. 25. §. 23. & statim Diaconus, relicto hic Celebrante cum Subdiacono à sinistris, procedit per planum ad medium Altaris, ubi, facta reverenter genuflexione Cruci unico genu super infimum gradum, expectat, donec eam sibi tradat sine osculis primus Cere- moniarius, qui ideo facta prius genuflexione, eandem de Altari devotè capit, quam Crucem suo velo coopertam, Diaconus summa cum reverentia portat, conversa facie ad se ipsum, ad Celebrantem per planum, & eandem illam, facie Crucifixi ad Populum versa, in manibus sine osculis tradit. Bissus B. D. n. 28. §. 1. Bauldry part. 4. cap. 10. art. 3. num. 2.

XXIV. Rubr. num. 11. pag. 196. & Gama. ibid. col. 1. lit. i *A summitate parum cooperit, &c.* Celebrans, devotè accepta Cruce, stans ibidem adhuc versùs Populum, in medio Diaconi à dexteris, & Subdiaconi à sinistris ejus, versa facie ad Crucem, sinistra eam tenens, manu dextera discooperit Crucis summitatem, usque ad ejusdem Crucis lignum transversum; ita tamen, ut Crucis caput non appareat, adjuvantibus eum Cere- moniario, & Ministris Sacris, si opus sit. Bauldry *suprà* n. 3. Interim accedit ad supradictum Celebrantem aliquis Acolythus cum debitis reverentiis, deferens Missale, quod apertum tenet ante eum, stans renibus ad Populum versis. Bauldry *suprà*, Memo-

riale Rituum *suprà* n. 5. Cerem. Episc. lib. 2. cap. 26. §. 9. Discooperita summitate illa Crucis, Celebrans ambabus manibus Crucem elevans reverenter ad altitudinem oculorum, ex Ceremoniali Papæ Marcelli Corcyrensis lib. 1. sect. 1. cap. 51. eam Populo ostendit, ac voce gravi, aliquantulum demissa (ut secundò, & tertio altiùs cantere possit citra indecentiam) ex Missali sustentato ab Acolytho, ut *suprà* dictum est, incipit solus, in cantu secundum notas in predicto Missali Romano appositas, Antiphonam: *Ecce lignum Crucis*, stantibus omnibus in Choro nudo capite; qua Antiphona à Celebrante intonata, non solum Ministri, sed etiam Cere- moniarii, ac reliqui Cappellani, aut Clerici officio inservientes, sive sint circa Celebrantem, sive suis locis apud Credentiam, dummodò hæc sit prope Altare, prosequuntur cum eodem Celebrante: *In quo salus Mundi pependit*, & non ulterius; Ceremoniale Episc. *suprà*. Paris de Crassis lib. 2. cap. 47. Bauld. *suprà* n. 4. quibus verbis cantatis, Chorus solus respondet, non autem Celebrans, nec Ministri, nec Clerici officio inservientes, cantans illis verbis: *Penite adoremus*, quo tempore omnes, etiam Diaconus, & Subdiaconus, genuflectunt utroque genu, capite etiam valde demisso, ex Nicolao de Bralio *part. 3. cap. 11. num. 13. Bisso sup. §. 3.* (Excepto solo Celebrante, qui semper stat. Ex Rubrica n. 11. & ex Bralio *suprà*) non tamen prosternunt se usque ad terram, quia prostratio, de qua loquitur Missale, intelligitur tantum de genuflexione, ad quam neque valde demittitur, & ratio est, quia Chorus, ita prostratus usque ad terram, vix cantare posset. Bauldry *suprà* n. 4. Bralio, & Bissus *suprà*, Hippolytus à Portu cap. 2. de *Officio Fer. VI. in Parasceve Rubr. 8. in adnot. num. 9.*

XXV. Rubr. n. 11. pag. 196. *Deinde procedit, &c.* Cantatis predictis verbis à Choro, omnes surgunt, & Celebrans accedit ad partem anteriorem anguli ejusdem cornu

Epistolar, in eodem scilicet loco, ubi dici solet Introitus Missæ, ibique stans, medius inter Diaconum stantem à dexteris super suppedaneum Altaris, & Subdiaconum à sinistris super gradum proximiorum suppedaneo, quasi illi angulo collateralis versus Populum, & adjuvantibus Ministris Sacris, & primo Ceremoniario, si opus sit, discooperit dexterum brachium Crucis, detegendo etiam caput figuræ Crucifixi; tum Crucem Populo paulò altiùs, quàm priùs, ambabus manibus elevat, mox repetit voce etiam altiori, quàm prima vice, Antiphonam: *Ecce lignum Crucis*, & eam cum Celebrante prosequuntur Ministri Sacri, Ceremoniarii, Cappellani, ut suprà, stantibus omnibus in Choro nudo capite, ut dictum est; & postea iterum Chorus altiùs, quàm prima vice, cantat: *Venite adoremus*, & genuflectunt omnes, excepto Celebrante, ut suprà. Bauldry suprà num. 5. Billus suprà §. 4. Gerlacus Vinitor tit. 11. de Offic. Fer. VI. in Parasceve num. 20. Benvenuti de Ritu servando in Missa pro Feria VI. in Parasceve pag. mibi 93.

XXVI. Rubr. n. 11. pag. 166. *Deinde Sacerdos procedit ad medium.* Deinde surgunt, & Celebrans cum Ministris procedit ante medium Altaris; Rubr. suprà num. 11. Cerem. Episc. lib. 2. cap. 25 §. 23. & stans, ut suprà, versus Populum, inter Sacros Ministros, totam discooperit Crucem, velum tradens Subdiacono, & hic primo Ceremoniario, seu Acolyto, qui illud, factis debitis reverentiis, super Credentiam deponet. Discooperita tota Cruce, eam tenens ambabus manibus altiùs elevat, quàm primò, & secundò; tum tertio etiam voce altiori cantat Antiphonam; *Ecce lignum Crucis*, quam Ministri, & alii, ut suprà prosequuntur supradictis verbis: *In quo salus Mundi*, &c. & deinde Chorus etiam altiùs, quàm secunda vice cantat: *Venite adoremus*, genuflectis omnibus ut suprà. Rubr. suprà cit. Bauldry suprà n. 6. Billus suprà §. 5. Horatius Christiani de

Crucis denudatione fest. 4. cap. 3. n. 6. Hippolytus à Portu suprà n. 16.

XXVII. Rubr. n. 12. pag. 197. & Gavant. ibid. col. 1. lit. m. *Ante Altare preparatum, &c.* Post prædicta Celebrans, sine ulla genuflexione, vel reverentia facta Altari, ut innuit Gavantus hic, & Ceremon. Episcop. lib. 2. cap. 25. §. 24. & cap. 26. §. 10. portat Crucem ambabus manibus elevatam devotè; Ceremon. Episc. suprà descendens per leus Evangelii, tenens faciem Crucifixi ad Populum conversam; Bauldry suprà, Benvenuti suprà, Hippolytus à Portu suprà n. 17. sine Ministris, Ceremoniale Episc. suprà, à Portu, & Benvenuti suprà sed committens solo primo Ceremoniario, qui fimbrias Albæ elevat, cum opus est; & interim omnes remanent genuflexi, Bauldry suprà num. 8. à Portu suprà; nempe Ministri Sacri super suppedaneum, manibus junctis ante pedus, facie versa ad Populum; Hippolytus à Portu suprà; Clericus de libro, quem claudit, genuflectit in secundo gradu versus Altare, à Portu suprà; cæteri verò de Choro genuflectunt in loco suo, facie versa quasi ad Crucem, pariter manibus junctis; Benvenuti, Hippolytus à Portu suprà, & alii; Turinus verò part. 3. fest. 2. cap. 2. §. Sacerdos, vult, quòd peracta denudatione, & cantato ultima vice: *Venite adoremus*, Ministri Sacri descendant de Altari, & cant ad locum sessionis, ibidemque stent, donec Celebrans genuflectus aptet, & firmet Crucem cordulæ, si opus est, supra pulvinum, adjuvante aliquo Ceremoniario, Cerem. Episc. lib. 2. cap. 25. §. 24. & cap. 26. §. 10. Bauldry suprà n. 7. pariter genuflexo, Hippolytus à Portu suprà num. 18. qui etiam paulò antè ponere debet prope ipsum pulvinum lancem ad dexteram adorantis, ubi pecunia, quæ Cruci offeruntur, ponantur, Cerem. Episc. suprà; tunc autem, nempe genuflexo Celebrante, Ministri Sacri, & omnes alii, quicumque sint, maneat genuflexi. Bauldry suprà n. 8. Vinitor suprà n. 23. Ego tamen cenfeo, quòd aut genu-

genusflectere debent statim, aut cum Celebrante, ut supra, ita ut talis Ritus utroque modo observari possit. Dum Celebrans ponit Crucem super pulvinum, omnes Cruces, quæ sunt per Ecclesiam, & non alia Imagines, denudantur à Sacrista, vel ab aliis, si commodè fieri potest. Bauldry *suprà* num. 7. Benvenuti, & Hippolytus à Portu *suprà*

Celebrans, aptata Cruce ut supra (ita ut caput Crucifixi sit versùs Altare, Populumque respiciat, pedes autem versùs Populum) surgit, adjuvante, si opus est, Ceremoniaro primo, recedit ad scamnum paratum ad latus Epistolæ, ibique tecto capite sedet. Gavantus *hic tit. lit. n.* Bauldry *suprà* n. 8. Vinitor, & Benvenuti *suprà*; ubi adjuvantibus Acolythis, si opus est, extrahit calceamenta, vel deponit crepidas, quibus omnes hodie uti deberent ad decentiam, & commoditatem. Bauldry *suprà*, Benvenuti *suprà*, & Hippolytus à Portu *sup.* n. 19.

Si Ministri Sacri remanserunt genuflexi super suppedaneum (quod idem dicitur de Clerico de libro) tunc surgente Celebrante post apertam in suo loco Crucem, surgunt & ipsi, & facta super suppedaneum genuflexione unico genu versùs Crucem, ad sedes suas accedunt. Bauldry, Benvenuti, à Portu *suprà*, ibique sedent, & similiter calceamenta deponunt. Bauldry *suprà*, Bissus *lit. A. n. 15*, §. 1.

XXVIII. Rubric. n. 12. pag. 197. & Gavant. *ibid.* col. 1. lit. n. *Depositis calceamentis, &c.* Celebrans, depositis calceamentis, seu crepidis, surgit, & detecto capite, solus, manibus junctis, procedit per planum, devotè oculis demissis, ad Crucis adorationem, & quia trina genuflexione hanc adorationem perficere debet, ideò primam genuflexionem faciet in loco designato, ita à Cruce adoranda distante, ut inter unam genuflexionem, & aliam, æqualis distantia intercedat.

XXIX. Rubr. n. 12. pag. 197. & Gavant. *ibid.* col. 1. lit. o. *Adorandam, &c.* Genufle-

xus igitur utroque genu, faciet primam adorationem, capite reclinato in terram, super manus junctas, & secreto dicit: *Adoramus te Christe, & benedicimus tibi, quia per S. Crucem tuam recepisti Mundum.* Gavantus *hic lit. o.* Deinde surgens, accedet ad locum, ubi secundo genuflectendum est, & ibidem præstabit, quod in prima adoratione; tum progrediens ulterius, accedet ad locum Crucis propinquum, ubi tertio præstabit, quod prima, & secunda vice, dicens ad singulas genuflexiones: *Adoramus te Christe, &c.* quibus prolatis tertia vice, adhuc genuflexus osculabitur pedes Crucifixi, & particulam veræ Crucis, si aderit, offerens tamen prius Crucis pecunias, quas offerre volet. Cerem. Episc. *lib. 2. cap. 26. §. 11.*

Hic notandum occurrit, quòd majoris humilitatis est, osculari pedes, quàm latus Crucifixi, & saltem ob reverentiam ab oris osculo abstinendum est. Nicolaus de Bralione *num. 13.* & idem firmant Bauldry, & Bissus *suprà*.

XXX. Rubr. n. 12. pag. 197. *Hoc factò revertitur, & accipit calceamenta.* Cùm Celebrans totam adorationem perfecit, surgit, & facta genuflexione Crucis unico genu, & Altari inclinatione, ex Cerem. Cler. Regul. S. Pauli, & Benvenuti *suprà*, per viam breviorè ad sedem suam redit in cornu Epistolæ, & ibi, adjuvantibus Acolythis, sumet crepidas, seu calceamenta, postea per eosdem sumit Planetam, & Manipulum, tum sedebit tecto capite in scamno nudo ad sedendum præparato, quousque Ministri Sacri Crucem adoraverint. Bauldry *sup.* n. 19. Bissus *sup.* §. 2. & Vinitor *sup.* n. 24.

XXXI. Rubr. eod. n. 12. pag. 197. *Postmodum Ministri.* Et non prius, ambo simul, Diaconus scilicet cum Stola latiori (sed sine Manipulo, ut supra diximus) quam non debet deponere, nisi in fine Officii, ex Cerem. Episc. *lib. 2. cap. 26. §. 6.* Subdiaconus verò in Albis, pariter sine Manipulo (ex usu Cappellæ Pontificiæ) detractis calceis, ut supra dictum

dictum est, procedunt per planum, ad faciendam Crucis adorationem eodem modo, quo de Celebrante diximus, nudo capite, & simul, manibus junctis ter genuflectendo, & orantes ad loca designata, observantes, ut ad tertiam adorationem, unus sit ex una parte, alii ex alia genuflexus, quasi in medio Crucem habentes, pedes autem Crucifixi primo Diaconus osculetur, deinde Subdiaconus, simul verò surgent; completa ab ambobus adoratione, iterum genuflectunt simul Crucis, & Altari unica genuflexione unico genu, nec Diaconus prius surgat, quam Subdiaconus adoraverit, ut ambo simul surgant, sicut convenit. Deinde per planum ambo modestè ad locum, in quo calceamenta desposuerant, redeunt, ibique, facta Celebranti inclinatione, ea resumunt, & Subdiaconus sumit etiam Planetam suam plicatam, & Manipulum. Diaconus resumet pariter Manipulum, & remanet cum Stola latiori, ut supra dictum est; mox Diaconus à dexteris, & Subdiaconus à sinistris Celebrantis se recipiant, & cum eo sedent capite recto. Bauldry *sup. n. 10.* Claudius Arnaudus *de Fer'a VI, in Parasave tit. 9. n. 9.* Billus *sup. §. 2.* & Gerlacus Vinitor *sup. n. 25.* Celebrans verò, postquam Ministri Sacri ad ipsum pervenerint, sedens cum ipsis, voce demissa legit impropria, ut in Missali habetur, & in Memoriali. Rituum majoris hebdomadæ §. 5. *de adoratione Crucis §. De improprie recitandis.* sustinentibus librum Missalem hinc inde Ministris Sacris, nisi ab aliquo Acolyto genuflexo ante ipsum (ut commodè Celebrans & Ministri Sacri legere possint) teneatur, ut certè convenit; quibus lectis, Acolythus collocat Missale apertum super Altare in cornu Epistolæ; Bauldry *sup. num. 11.* & Billus *sup. §. 4.*

Interim antiquiores, seu seniores de Clero, deinde alii per ordinem, deponentes calceamenta sua in locis suis, bini, & bini, accedent ad Crucem adorandam, juxta ordines suos, junctis manibus, &c. terque genufle-

ctentes, se inclinabunt in iisdem locis, & eodem modo, quo Celebrans, & Sacri Ministri, ac post tertiam prostrationem osculabuntur pedes Crucifixi, deinde surgent simul, & facta genuflexione Crucis unico genu, sedentes redeunt ad loca sua, equali passu gradientes, & si contingat, eos transire ante Celebrantem, illi se inclinare debent; Acolythi verò, postquam Crucem adoraverint, vel stant ad Credentiam, vel prope Crucem adorandam remanebunt genuflexi, ut Populi tumultum, si opus est, modestè compellant.

Si qui sunt Prælati extranei, qui adorationem hanc peragant, statim, ut supra, adorant, etiam sine calceamentis, post Celebrantem, ante Ministros, sed hoc in casu Celebrans stat aperto capite, donec Crucis adorationem perfecerint. Episcopus verò proprius, etiam ante Celebrantem Crucem primus adorat; Cerem. Episc. *lib. 2. cap. 26. §. 11.* Laici verò, etiam Principes, post Clerum procedunt ad adorationem Crucis, bini simul, ut supra, eo modo, & ordine, quo de Clero dictum est. Magistratus, & Nobiles Seculares, Crucem ad Altare adorare debent, si talis sit consuetudo. Bauldry *sup. §. 6.* unde observent (& alii Laici, sive Mores, sive Fœminæ, in adorandis aliis Crucibus, quæ per Ecclesiam proponuntur adorandæ, si opus est) quod dictum est de Celebrante, & Ministris, &c. excipe quod non deponunt calceamenta. Hippolytus à Porta *suprà Rubr. 8. in annot. n. 24.*

Hic advertendum occurrit, quòd pro Mulieribus prædictis, & Populo, debet extendi in loco apto tapetum cum cussino, & velo, tum Sacerdos paratus Stola nigra illuc deferret aliam Crucem, Acolyto aliquo precedente, qui ibi remanebit genuflexus, devotè assistens, quando fiet adoratio, tum ob reverentiam Crucis, tum ut impediatur Populi tumultum, quod similiter observandum erit, si alie Cruces ponantur in aliis locis adorandæ, propter Populi multitudinem. Si

Si tamen adesset Gubernator principalis, aut aliquis maximus Vir, aut Princeps, qui illis habere soleat honorem ante Canonicos, hodie in hoc actu ibit post Canonicos, sed ante alios de Clero, quia est humilitatis actus, in quo Laici debent Clericis deferre. Cerem. Episc. lib. 2. cap. 25. §. 27. Convenit etiam, ut non solum Celebrans, sed etiam omnes alii, praesertim de Clero, aliquam pecuniam oblationem hodie faciant Crucis, ante ipsam deosculationem, ut colligi potest ex Cerem. Episc. supra §. 10. & Nicolao de Bealio supra n. 11. & aliis. Consuetudo autem, ut praedictae oblationes dentur Magistris Ceremoniarum, servanda est, juxta Decretum editum à S. R. C. die 29. Novembris 1603. in Beneventana, & in nostro Indice sub num. 26.

Convenit autem, ad dictas Stationes & adorationes decentius & pariformiter faciendas, ut tria loca inter se eo modo distantia, ut supra diximus, assignentur à Ceremoniario, ubi fiant; & ut in adoratione nulla interponatur mora, nec confusio suboratur, haec serventur: nimirum cum duo primi secundo genuflectunt, duo sequentes debent genuflectere primo, & quando illi tertio, hi secundo, & cum illi osculata

Crucis discedunt, isti genuflectent tertio, atque alii deinceps; ita ut, qui sequuntur, succedant praecedentibus absque mora, neque prius ab una prostratione surgant, quam alii discedant ab altera. Ex Cerem. Monastico lib. 4. cap. 9. n. 10. & 11.

XXXII Rubr. n. 12, pag. 197. & Gavint. ibid col. 1. lit. p. *Cantatur imperia, &c.* Dum incipit adoratio Crucis, Cantores in Choro incipiunt cantare supra dicta imperia, quae legit Celebrans cum suis Ministris, ut diximus, submissa voce, cantentur autem eo modo, ac ordine, qui descriptus est in Missali, & advertatur, ut quatuor designati, duo in primo & duo pariter in secundo Choro, alternatim *vv.* decantent, quibus suo ordine Chorus respondebit, prout in Missali habetur, & docet Castaldus lib. 3. sect. 7. cap. 3. num. 8. nec non Horatius Christiani Feria VI. in Parasceve sect. 4. cap. 3. num. 9 & Hippolytus à Porto supra Rubr. 8. in adnot. n. 26. cantantur autem, usque dum ad Altare majus omnes fecerint adorationem, adeoque non est necesse omnia cantare, sed solum tot, quae possunt cantari eo tempore quo fit adoratio. Ceremoniale Episc. lib. 2. cap. 26. §. 11. Bifus lit. l. n. 54.

Pro Ritibus servandis in Processione ad Sacellum, & regressu ad Altare cum SS. Sacramento, & in reliquo Officio hujus Feriae.

XXXIII. Rubric. n. 13. pag. 197. & Gavint. pag. 198. col. 1. lit. q. *Accendantur candelae super Altare, &c.* Circa finem adorationis, duo Ceroferrarii, sumpto lumine de Sacristia, accedunt cum debitis reverentiis ad Altare, & accendant candelas, & etiam illas duas suorum candelabrorum, si ve sint in Credentia, Cerem. Episc. supra §. 28. Gavintus hac lit. q. sive sint in Sacristia.

XXXIV. Rubric. n. 13. pag. 197. *Et Diaconus accipiens bursam Corporalium, &c.* Deinde Diaconus surgit, & facta reverentia Celebranti (interim Subdiacono stante nudo capite) vadit ad Credentiam, & capit bursam habentem intus Corporale è manibus Ceremoniarum, prout in Symbolo Missae Sollemnis, & purificatorium super eam positum, quam bursam ad oculos usque elevatam ambabus manibus per brevioram viam portat ad Altare; non enim potest per planum ad medium accedere, cum adhuc ibi sit Crux, quae adoratur; & facta praedictae Crucis genuflexione unico genu, & inclinatione Altari, quia tunc in eo nulla

Eccc

est

est Crux, cum ad medium suppedanei Altaris pervenerit, extrahit de bursa Corporale, qua deposita inter candelabra in cornu Evangelii (non jacente super Altare, ut male nonnulli faciunt) explicat Corporale more solito in medio Altaris.

XXXV. Rubr. n. 13. pag. 197. & Gav. p. 198. col. 1. lit. r. *Ponit Purificatorium, &c.*) Deinde idem Diaconus ponit, prope Corporale explicatum, purificatorium in parte Epistolæ, quo facto, redit ad locum suum per breviorē viam, cum debitis reverentiis Altari, Cruci, & Celebranti, & sedet cum Subdiacono, qui nudo capite stabat, & statim ambo caput tegunt. Bauldry *suprà* num. 24. & Bissus *lit. F. n. 45. §. 23. & 24.* Memoriale Rituum *suprà* §. 5. n. 15. Ceremoniarius verò, vel alius, eodem tempore defert Missale, cum debitis genuflexionibus Cruci prædictæ, ad latus Evangelii, Gavantus *hic*, illudque relinquit apertum super cassinum, cum signaculis ab eodem aptatis, jacens prope Corporale. Bissus *suprà* n. 23. Bauldry *suprà* n. 25. Corsetus *trakt. 1. part. 2. cap. 7. n. 12.*

Interim verò, dum scilicet hæc sunt ad Altare, paratur in Sacristia Sacerdos Subdiaconus, amictu, alba, Cingulo, cum Planeta plicata nigra, sine Manipulo, qui Crucem in Processione defert denudatam. Iste Subdiaconus potest sola Alba esse indutus, & si defuit prædictus Subdiaconus, Clericus sola Cotta indutus deferet Crucem. Bauldry *suprà* n. 26. Benvenuti *suprà* §. *intra pñem.* Item duo Thuriferarii parant in Sacristia sua Thuribula, igne in eisdem imposito, simulque curent, ne deficiat Incensum in Naviculis. Item Beneficium seu Mansionarii, qui in Cathedralibus delaturi sunt hastas Baldacchini, parentur Pluvialibus nigri coloris, si commodè fieri potest, & si celebret Episcopus; aliàs si non celebret Episcopus; gestaturi hastas Baldacchini sola Cotta sine Stola indui debent, & hoc declaratur in Cerem. Episc. lib. 2. cap. 26. &c. & confirmatur

Decreto edito à S. R. C. die 15. Septembris 1736. quod Decretum exhibetur in nostro Indice sub numero 692. Curet præterea Sacrista, ut Baldacchinum deferatur (si non est jam delatum) prope Cappellam; ubi est SS. Sacramentum: Bauldry *suprà* n. 27.

XXXVI. Rubric. n. 13. pag. 197. & Gavant. pag. 198. col. 1. lit. s. *Reportat ad Altare &c.*) Interim Diaconus deponit biretum, & surgit (sicut & Subdiaconus, qui tamen stat apud Celebrantem) & facta reverentia eidem Celebranti, accedit ad locum ubi est Crux, cui facta genuflexione unico genu, reverenter illam capit, & ambabus manibus elevatam usque ad oculos, nulli reverentiam faciens, ad Altare reportat. Et Gavanto. Bauldry *suprà* n. 28. & Bissus *suprà* §. 25. Celebrans surgens, transiit Cruci, simul cum Subdiacono, nudo capite, genuflectit, sicuti & alii omnes de Choro; quod hodie faciunt omnes, nemine excepto, ut præ dictum est. Bauldry. Bissus *suprà*. Nicolaus de Bralion *suprà* n. 20. Corsetus *suprà* n. 21.

Diaconus verò Crucem ad Altare reponet suo in loco, in medio ejusdem Altaris inter Candelabra, adjuvante Sacrista, & deinde Celebrans sedet tecto capite, sedentibus omnibus. Memoriale Rituum majoria hebdom. *suprà* n. 19. Tum Diaconus, facta prædictæ Cruci genuflexione, per breviorē viam redit ad Celebrantem, ei se inclinat, deinde sedet cum Subdiacono, & ambo caput tegunt. Acolythi verò pannum cum velo & cassinoplicatum reponunt in loco congruo, vel in Sacristiam reportant. Bauldry *suprà* n. 29. & Bissus *suprà* §. 25.

XXXVII. Gavant. pag. 198. col. 1. eodem lit. s. *Simultus adest Populus &c.*) Si Cruces alie ob populi frequentiam sunt expositæ, à Sacerdote, si unica sit, vel à Sacerdotibus, si plures sint, Stola nigra insignitis, reverenter reportantur in Sacristiam, quibus omnes genuflectunt; reportantur, inquam, eodem tempore, vel successivè, si copia non haberetur Sacerdotum, & rapetia pariter

moventur. Castaldus *Lib. 3. sect. 7. de Officio Feria VI. in Parasceve cap. 4. n. 3.* Bauldry *suprà n. 30.*

XXXVIII. Rubric. n. 13. pag. 197. *Ubi pridie Sacramentum repositum fuerat &c.*) Sint preparata octo funalia ex cera alba, deferenda à lateribus hinc inde ante Baldacchinum, Cerem. Episc. *Lib. 2. Cap. 25. §. 30. & Cap. 23. §. 7.* Parentur etiam alia funalia, seu Candelæ item ex Cera alba, distribuendæ Clero, & ab eo deferendæ in Processione.

XXXIX. Rubric. n. 13. pag. 197. & Gavant. pag. 198. col. 1. lit. t. *Subdiaconus cum Cruce, &c.*) Subdiaconus paratus, ut *suprà*, in Sacristia, accedit tunc ad Presbyterium (sicut & Sacerdotes, sive Beneficiati, Ceteri tantum vel suo habitu choralis induti, pro deferendis hastis Baldacchini) accipit Crucem Processionalem denudatam, & medius inter duos Ceroferarios, deferentes candelabrum cereis accensis, firmat se cum eisdem extra Cancellos, facie versa ad Altare. Item duo Thuriferarii cum Thuribus ut *suprà*, & duabus Naviculis, seu una tantum, se post dictum Subdiaconum firmant, ut commodius primi procedant. Tum ad locum Sacramenti ordinatur Processio sequenti modo; sed dum ordinatur Processio in loco, ubi repositum manet Sacramentum, debent accendi omnia luminaria, & ibidem preparari velum humerale album pro Celebrante, & Baldacchinum pariter album, nisi prius fuerit paratum, ut *suprà* dictum est, & Cerei deferendi in Processione, sicut *suprà* fuit notatum. Horatius Christiani *suprà cap. 4. n. 2.* Debet pariter extendi Corporale super Altare, super quo deponendus est Calix cum Sanctissimo Sacramento, ut dicitur *infra*.

XL. Rubric. ead. & Gavant. ead. lit. t. *Præcedit Subdiaconus cum Cruce &c.*) Præcedant omnium primi duo Thuriferarii, sine incenso in Thuribus, ut mox inuimus cum Gavanto *suprà*, postea Subdiaconus cum

Cruce detecta, medius inter Ceroferarios, deferentes candelabra cum Candelis accensis; deinde Clerici, bini, & bini; postea Beneficiati, & post eos alii, qui deferre debent Hastas Baldacchini. Tum Canonici, si adsint, & omnes iuxta suum ordinem; deinde procedit Subdiaconus, quem sequitur Diaconus, ultimo Celebrans omnes manibus junctis, & nudo capite, propter reverentiam Crucis, quæ hac die peculiariter colitur, Bissus *lit. P. num. 226. §. 7.* & Bauldry *suprà n. 32.* vel potius tecto capite, donec pervenerint ad locum Sacramenti, quia incensus iste non est Processio, & quia Episcopus in talicasu utitur Mitra, Hippolytus à Portu *suprà Arr. 3. Rubric. 9. in Adnor. num. 7.* Castaldus *suprà n. 4.* Christiani *sect. 4. cap. 4. num. 3.*

XLI. Rubric. n. 13. pag. 197. *Cum peruentum fuerit ad locum Sacramenti &c.*) Subdiaconus Crucem deferens in loco congruo, non quidem in ipso loco, in quo Sanctissimum Sacramentum repositum est, sed è conspectu, ut heri, inter Ceroferarios, sistit se, ibique immobilis, sicut & dicti Ceroferarii stant, non genuflectentes. Horatius Christiani *suprà sect. 3. cap. 8. n. 12. & sicut, 4. c. 4. num. 5.*

Thuriferarii, facta genuflexione utroque genu, & profunda inclinatione, surgunt, ad Altare accedunt, & genuflexi sistunt se in loco, ubi alios non impediunt. Reliqui de Choro, servato ordine, & facta genuflexione ut *suprà*, suis in locis se collocant hinc inde, ibique manent genuflexi, ita ut juniores sint prope Crucem, seniores verò hinc inde prope Altare; facta genuflexione, & profunda inclinatione, suis in locis se ponunt, & genuflectunt.

Ministri Sacri, & Celebrans, cum pervenerint ante fores Sacelli, deponunt birreta, Cerem. Episc. *lib. 2. cap. 25. §. 31. & cap. 26. §. 14.* quæ à primo Ceremoniario traduntur primo Acolyto (nisi ad eum locum nudo

nudo capite processerint ut *suprà*,) & statim facellum ingressi, unus post alium, simul genuflectunt utroque genu, & profundè se inclinant. *Benven. suprà*, Nicolaus de Bralione *part. 4. in Append. 3. cap. 3. num. 3.* Deinde surgunt, & ad Altare accedunt, ante quod iterum genuflectunt unico genu in plano, tum surgunt, & genuflectunt in primo gradu. *Cerem. Episc. suprà cap. 26. §. 14.* & *Benvenuti suprà §. His omnibus*: omnibus itaque genuflexis (exceptis Subdiacono Crucis, & Cerofiferariis, qui nunquam genuflectunt, sed præfatus Subdiaconus cum Cerofiferariis sistit se e regione, ut diximus, unde facile possit recedere prior. *Bauldry suprà*, Castaldus *suprà n. 6.*) aliquantulum omnes devotè orant, nempe per spatium unius *Miserere*. *Bissos lit. P. n. 226. §. 9.* Dum hæc peraguntur, à Sacrista, vel ab alio, debent accendi intortitia, & Candelæ in Processione deferendæ, quæ non extinguuntur, nisi post sumptionem Sacramenti: ex *Rubric. suprà*, & *Benvenuti suprà*, nec non *Bauldry Art. 4. num. 1.*

XLII. *Rubric. eod. n. 13. pag. 197. Diaconus interim aperit Capsulam &c.* Dum Sacerdos cum aliis ante Sacramentum genuflexus orat aliquantulum, solus Diaconus surgit, & manibus junctis ascendit ad suppedaneum Altaris, aut ad locum proximiorum, unde facile capsulam aperire possit, & ibi facta genuflexione Sanctissimo Sacramento, ita ut non vertat terga Celebranti, erigit se, & immediatè ascendit Scabellum graduum, ut Sanctissimi Sacramenti capsulam aperiat; Eam aperit, eique caput inclinat, non tamen ex ea capsula Sacramentum adhuc extrahit, (& hic notandum, quòd si locus, in quo est SS. Sacramentum, ita dispositus sit, ut commodè Diaconus non possit ad capsulam aperiendam accedere, & ex ea Calicem extrahere, tunc alius Sacerdos, cotta, & Stola nigra indutus, capsulam aperiat, & suo tempore Sacramentum extrahat, quod reponet in loco congruo sus-

per Corporale, ut faciliùs Diaconus illud accipere possit. *Bissos suprà*.) & relicta ex capsula aperta, descendit ex scabello, & in eodem loco super suppedaneum iterum genuflectit; sed nunc utroque genu, & profundè inclinatur (vel meliùs unico genu, ut infra dicitur) surgit, descendit in planum, se sistit ad dexteram Celebrantis, & non genuflectit. *Benven. suprà §. Completa*. Hippolytus à Portu *suprà n. 11.* quia statim Naviculam ministrare debet, ut infra.

XLIII. *Rubric. n. 13. pag. 197. & Cavant. pag. 198. col. 2. lit. v. Imponit Incensum in duobus Thuribus, Diacono Naviculam ministrante &c.* Tunc Celebrans, & Subdiaconus surgunt, absque alia genuflexione. *Benvenuti suprà*, & ut colligitur ex *Instructioe Clementis XI. fel. rec. pro Oratore 40. Horarum, suprà* à nobis tradita. Accedit primus Thuriferarius, qui utroque genu genuflexus, Naviculam Diacono tradit, quam aperit, & accipiens ex ea Cochleari vacuum, Incensum ministrat Celebranti, absque osculis manus, & rerum, quæ omnia omittuntur in hoc officio. Gavantus, à Portu *suprà n. 12.* *Benvenuti suprà*, Celebrans, accepto Cochleari de dextera manu Diaconi, ter incensum sumens de Navicula, ter imponit Incensum in primo Thuribulo, sine benedictione, nihil dicens: *Bauldry Part. 2. cap. 19. Artic. 1. num. 5.* Postea recedit primus Thuriferarius cum suo Thuribulo (retinet tamen Diacono Naviculam) & versus cornu Epistolæ genuflectit utroque genu, agitans interim Thuribulum, non tamen Sanctissimum Sacramentum incensat, tunc accedit facta priùs suo in loco genuflexione, secundus Thuriferarius cum Thuribulo ad Celebrantem, & ante eum utroque genu genuflexus, thuribulum elevat (ne ipse Celebrans cogatur se inclinare, dum incensum imponit, quod semper servandum est, *Bauldry suprà n. 4.*) Diaconus Incensum Celebranti ministrat sine osculis ut *suprà*; Celebrans Incensum imponit in secundo Thuribulo eodem

dem modo, quo imposuit in primo Thuribulo, quo facto, statim hic secundus Thuriferarius surgit, & facta Sacramento genuflexione, accedit versus cornu Evangelii, ubi genuflexus utroque genu, agitatur Thuribulum, sed Sacramento non thurificat. Abbas Benvenuti, & alii.

XLIV. Rubric. n. 13. pag. 197 & Gavant pag. 198. col. 2. lit. x. *Incesat Sacramento* (Tum Celebrans, Diaconus, & Subdiaconus genuflectunt utroque genu in infimo Altaris gradu, & Thuriferarius primus, recepta prius Navicula, genuflectit utroque genu, Thuribulum Diacono tradit, & Diaconus Celebranti sine osculis, Bissus supra §. 9. Benvenuti supra §. Tunc, Celebrans, accepto Thuribulo cum Diacono, & Subdiacono facit profundam inclinationem SS. Sacramento in supradicta Capsula aperta existenti, & statim erigunt se à profunda inclinatione, sed adhuc tamen manent genuflexi, & statim Celebrans ter graviter incensat de more Sanctissimum Sacramentum. Interim Ministri Sacri elevat etiam de more partem posteriorem Planete Celebrantis circa brachia. Bauldry part. 4. cap. 10. de Fer. VI. in Parasceve Art. 4. n. 2. Bissus, Corsetus, & Benvenuti supra. Sacramento incensato, iterum Celebrans cum Ministris profunde se inclinat. Diaconus statim recipit Thuribulum à Celebrante, quod tradit Thuriferario, qui statim genuflexione facta utroque genu, Bauldry supra n. 3. recedit, & genuflectit in plano Sacelli, è regione alterius Thuriferarii, usque ad Processionis initium. Memoriale Rit. supra §. 6. num. 15. Bauldry supra. Ambo tamen Thuriferarii se locare debent in loco, ut commode procedere possint ante Celebrantem. Bissus supra §. 10. sed advertant, ne aliis sint impedimento, ut facilius omnes possint ante eos procedere in Processione, ut colligitur ex Billo supra §. 8.

Reddito Thuribulo Thuriferario, imponitur velum humerale aibum per Magistrum

Ceremoniarum super humeros Celebrantis adhuc genuflexi; vel etiam imponitur praedictum velum per Ministros Sacros, adjuvante Ceremoniaro, Ceremoniale Episc. lib. 2. cap. 33. §. 20. Bauldry supra n. 3. Bissus supra §. 10. quod spinulis, vel vittis sericis firmabitur, ne per viam decidat, & ut aequaliter hinc inde pendeat. Ceremoniale Episc. supra; cit. Doctores, & Moratius Christiani cit. num. 9. & alii.

XLV. Rubric. n. 13. pag. 197. *Tum Diaconus extrahens Calicem &c.* Quo facto Diaconus surgit, & absque alia genuflexione ascendit super suppedaneum Altaris, ibique utroque genu genuflectit, & profunde inclinatur: à Porto supra n. 14. Benvenuti supra; vel potius genuflectit unico tantum genu, ut commodius surgere possit, ut colligitur ex Bauldry supra n. 4. ex Bisso supra §. 10. & praesertim ex eodem lit. M. n. 122. §. 1. tum ascendit super scabellum paratum, Sanctissimo Sacramento caput inclinat, extrahit de Capsula Calicem cum SS. Sacramento, parvo velo albo coopertum, ibidem remanente Pyxide (si heri delata fuit) cum particulis pro infirmis, quae postea ad alium locum deferretur. Bissus lit. P. supra §. 10.

XLVI. Rubric. n. 13. pag. 197. & Gavant pag. 198. col. 2. lit. y. *Dat ad manus Sacerdotis &c.* Diaconus igitur Calicem tenens ambabus manibus, dextera scilicet per nodum, sinistra per pedem, descendit de scabellum, vertit se, & erectus ac stans illum tradit Celebranti genuflexo; sed advertendum, quod extracto Calice de Capsula, statim eam claudit altera manu (si tamen in Capsula reperitur Pyxis cum Particulis consecratis, nam si Pyxis non reperitur, reliquenda est Capsula aperta) quod si non possit, reponat prius super Altare Calicem, cujus in medio ad hunc finem erit extensus Corporale, & clausa capsula, accipiet de Altari Calicem cum Sanctissimo Sacramento, absque ulla genuflexione, & eum tradet Celebranti supra, Benvenuti supra. Celebrans

verò tenet sinistra Calicis nodum undequaque suo velo albo coopertum, & dexteram super eundem Calicem ad cautelam ponit. Diaconus autem, extremitatibus Veli humeralis pendentibus à Celebrantis humeris, ipsius manus cooperit sicut heri. Deinde Celebrans expectat, ut Diaconus adoret utroque genu, & Sanctissimo Sacramento inclinet. Bissus *suprà*, Bauldry *suprà* n. 4. Benvenuti *suprà*; Idque colligitur etiam ex Ceremoniali Episc. lib. 2. cap. 26. Tum surgit Celebrans, & ascendens ad suppedaneum, vertit renes Altari, & faciem versùs Populum, ut ad principium Processionis fecit heri in Coena Dominica, à Portu *suprà* num. 16. Memoriale Rituum *suprà* §. 6. num. 18. & interim Diaconus & Subdiaconus, cum debita genuflexione, mutant loca adinvicem.

XLVII. Rubric. n. 13. pag. 197. *Et procedunt ordine quo venerunt &c.* Postea omnes successivè surgunt, ut pridè, factis genuflexionibus, & Processio revertitur ad Altare majus per viam longiorem hoc ordine. Praecedit Subdiaconus cum Cruce, medius inter Ceroferarios, gestantes Candelabra cum Candelis accensis, quem sequitur Clerus, inferioribus præcedentibus ut heri, ultimò Celebrans cum Sanctissimo Sacramento, medius inter Ministros sacros, qui simul cum ipsis recitat submissa voce Hymnum: *Vexilla Regis &c.* Bissus *suprà*, Memoriale Rit. *suprà* n. 20. & Benvenuti *suprà*.

XLVIII. Rubric. n. 13. pag. 198. & Gavant. ibid. col. 2. lit. 2. *Defertur Baldacchinum, &c.* Dum Celebrans descendit per gradus Altaris supradicti sacelli cum Sanctissimo Sacramento, si videbitur, poterit elevari umbella serica albi coloris supra caput Celebrantis, priusquam transeat, & Baldacchino se supponat. Ex Baruffaldo *suprà* tit. 80. §. 3. n. 37. quod semper servari poterit in similibus casibus; deinde Baldacchino se supponit, quod defertur ab iis quos diximus *suprà*. Advertendo tamen, quod, qui defertunt hastas Baldacchini, sive sint Benefi-

ciati cum solis cottis, sive sint Canonici in suo habitu choralis, expectare debent cum Baldacchino ante fores Sacelli Celebrantem, quo perveniente, & procedente, ipsi Baldacchinum elevant, & procedunt cum Celebrante. Ex Hippolyto à Portu *suprà* num. 17. Ante Baldacchinum præcedere debent, qui defertunt intortitia, & candelas accensas ut heri, & duo Thuriferarii, continuò incensantes Sacramentum, pariter ut heri. Et Cerem. Episc. lib. 2. cap. 25. §. 31.

XLIX. Rubr. n. 13. p. 198. & Gav. ibid. col. 2. lit. a. *Vexilla Regis procedunt &c.* Antequàm Celebrans in sacello surgat, vel surgente Celebrante, Cantores adhuc genuflexi incipiunt Hymnum *Vexilla Regis procedunt &c.* & omnes illico surgunt prosequentes eundem Hymnum, & facta simul genuflexione (exceptis Thuriferariis) procedunt ad Altare per longiorem viam, ut situs loci permittet, ordine quo venerant; Thuriferarii verò præcedendo immediatè Sanctissimum Sacramentum, ut heri, Thuribala sua movebunt; tum Celebrans, medius inter Sacros Ministros, qui ejus sustentant brachia, si opus est, non verò Planetam, Sanctissimum Sacramentum reverenter portabit sub Baldacchino, eodemque Ritu, quo beaterna die, recitando cum Ministris suis prædictum Hymnum submissa voce. Si longior fuerit Processio, poterit à Choro Hymnus repeti, sic tamen, ut ultima strophæ dicatur semel tantùm in fine.

L. Rubric. n. 13. pag. 198. & Gavant. ibid. col. 2. lit. b. *Cum venerit Sacerdos ad Altare &c.* Cùm Processio pervenerit ad Altare, Laici, si qui sunt, & qui præcedunt omnes in hac Processione, genuflectent circa Cancellos. Castaldus *suprà* n. 7. Bauld. *suprà* n. 7. Subdiaconus vero cùm pervenerit in presbyterium, antequàm deponat Crucem, & Ceroferarii, antequàm deponant Candelabra, nullam faciunt Reverentiam. Subdiaconus tamen deponet Crucem in aliquo loco congruo à latere Epistolæ, & ibidem genu-

genuflectet, de vult Gavantus hic; Horatius Christiani, Castaldus *suprà*, Ceremoniale Monasticum *lib. 4. cap. 9. num. 17. & Corfectus *suprà* n. 15. sed Bauldry *suprà* n. 7. Benvenuti *suprà* §. Cum perventum fuerit, & Nicolai de Bralio *suprà* cap. 12. n. 8. volunt, quod Subdiaconus Crucis, post depositam Crucem, redeat ad Sacristiam, ubi Sacras Vestes deponat, & iterum habitu suo choralis indutus ad Presbyterium accedat, ubi cum albis in ordine suo genuflectet. Hippolytus tamen à Portu *suprà* n. 20. utrumque approbat, siquidem supra dictus Subdiaconus tunc jam functus est Officio suo ideoque discedere potest, licet non sit perfolutum officium D. vinum, & postea, ut *suprà*, redire; Vel potest indutus Sacris Vestibus in parte Epistolæ genuflexus assistere, sicut etiam Ceroferrarii, depositis suis Candelabris super Credentia, genuflectunt, ut ad Missam. Hippolytus à Portu *suprà*.*

Reliqui verò pariter eodem ordine, quo venerant, Presbyterium ingrediuntur, non genuflectentes Cruci in Altari positæ. Presbyterium ingressi proeumbent in genua hinc inde, vel quasi in gyrum, non tamen prope Credentiam, ne accessum aliorum impediatur, sicque disponantur, ita ut seniores sint Altari proximiores (nisi sit contraria consuetudo) ibique remanent omnes usque ad finem. Bissus *suprà* §. 11. de alii; si verò Chorus sit prope, & ante Altare, tunc Clerus accedet ad illum, & genuflectat in suis locis, seu stallis. Bauldry *suprà* n. 7. quod etiam colligitur ex Nicolao de Bralio *suprà*.

Celebrans autem, præcedentibus Acolythis, vel aliis, intortitia accensâ deferentibus, medius inter suos Ministros, ingreditur Presbyterium (removentibus Baldachinum extra Cancellos Altaris aliquibus deputatis, vel ubi non sunt Cancelli, ad gradus Presbyterii. Cerem. Episc. *suprà* §. 32. & Bissus *suprà*,) & statim prompta sit umbella elevanda super caput Celebrantis, ut

innuimus *suprà*, usque ad Altaris gradus. Cum Celebrans ingreditur Presbyterium, omnes, ut *suprà*, genuflexi cum candelis accensis in manibus, inclinabunt profundè caput, & sanctissimum Sacramentum oculis externis devotè, interius autem humili, & propensiore affectu, prosequuntur, donec ad Altare pervenerit, ad quod manebunt conversi, neque surgent, nec extinguent Candelas, donec fuerit completa Communio. Thuriferarii quoque cessabunt à thurificatione, & hinc inde genuflectent ante infimum gradum, primus à latere Epistolæ, secundus verò à latere Evangelii. At Celebrans cum Ministris ascendet ad secundum gradum Altaris, hoc est suppedaneo proximiorum, Bissus *lit. F. n. 45. §. 26.* si tres sint gradus; si verò duo sint gradus, tunc sistet in primo gradu, Benvenuti *suprà*. Subdiaconus interrim genuflectet à sinistris Celebrantis utroque genu. Bissus *lit. F. num. 45. §. 26.*

LI. Rubric. n. 13. pag. 198. & Gavant, *ibid.* col. 2. lit. c. *Posito super illud Calice, cum Ministerio Diaconi &c.*) Celebrante igitur stante ut *suprà* in secundo gradu, Diaconus interim in suppedaneo flectet utrumque genu, versis aliquantulum renibus ad cornu Epistolæ; deinde surget, & remotis extremitatibus veli oblongi, iterum genuflexus, accipiet reverenter Calicem manu dextera per nodum, vola verò sinistra regens ejus pedem, de manu Celebrantis, qui, tradito Calice, unâ cum Subdiacono genuflexus, adorabit SS. Sacramentum. Tum Celebrans erigit se à profunda inclinatione; non tamen surgit; & tunc Subdiaconus, adhuc genuflexus, ab humeris ipsius Celebrantis, adjuvante Ceremoniario, amovet velum humerale, quod ab aliquo Acolyto, vel Ceremoniario, factis genuflexionibus antè, & post ad Credentiam reportatur: Bauldry *suprà*, & Bissus *suprà*, & notandum, quod non decet removeere dictum velum, statim ac Celebrans deposuerit Calicem in manibus Diaconi (ut sit à multis) ne distrahatur à ve-

RETINED

neratione Sacramenti. Adorato SS. Sacramento à Celebrante, Diaconus surgit, & Calicem cum SS. Sacramento collocat in medio Altaris super Corporale, coopertum adhuc parvo velo, solvendo interim vittam appositam ad cautelam, quam ponit versus cornu Epistolæ; & extendendo velum parvum ejusdem Calicis, ut sit in initio Missæ, Memoriale Rit. *suprà* n. 24. caveat, ne Patena de Calice cadat; tum Diaconus genuflectit in suppedaneo prope Altare unico genu, ut facilius surgere possit, sed quasi renes vertens ad cornu Epistolæ, ob reverentiam Celebrantis, Bauldry *suprà*, & Bissus *suprà*; deinde surgit, descendit ad dexteram Celebrantis, terga pariter vertens cornu Epistolæ, & sistit se in secundo gradu, non genuflectens, *Benvenuti* *suprà* §. *Postquam*, quia statim ministrare debet Celebranti Naviculam pro impositione Incensi in Thuribulo.

LII. Rubric. n. 13, pag. 198. & Gavant. *ibid.* col. 2. lit. c. *Genuflexus Celebrans iterum incensat Sacramentum &c.* Interim primus Thuriferarius, qui expedit se, positus prius novis carbonibus, si opus fuerit, in Thuribulo, & facta genuflexione, ad dexteram Diaconi accedit, Bissus *suprà* §. 28. ibi genuflectit, & Thuribulum ministrat (quod si præfatus Thuriferarius non esset promptus cum Thuribulo, uti esse deberet, tunc Diaconus, postquam accesserit ad dexteram Celebrantis, genuflectet simul cum eo, Bissus *suprà* §. 27. Curet tamen Ceremoniarius, ut omnia ita tempestive fiant, ne ob nitiam moram, ut interdum accidit, scandalum oritur) tunc surgit Celebrans, & Subdiaconus, qui Celebrans aliquantulum retrahit se versus cornu Evangelii, & stans in eodem secundo gradu, ponit incensum ter in Thuribulo absque benedictione, nihil dicens, ministrante Diacono sine osculis, Memoriale Rituum *suprà* n. 25. quo facto, reddito cochleari, & accepto Thuribulo à Diacono,

genuflexus ter incensat Sacramentum more solito, factis debitis inclinationibus ante & post, elevantibus Ministris Sacris hinc inde partem posteriorem Planete circa brachia Memoriale Rituum *suprà* n. 26. Bauldry *suprà* n. 19. & alii Rubricis communiter.

Incensato Sacramento, Celebrans reddit Thuribulum Diacono, & hic Thuriferario, qui illud præparatum tenet, pro incensando de more oblati. Bissus *suprà*. Post prædictam incensationem, secundus Thuriferarius recedit cum Thuribulo in Sacristiam, Gavantus *haelit. c.* Corlettus *suprà* n. 16. Bauldry *suprà* n. 9. facta prius Sacramento genuflexione utroque genu, & depositis in eadem Sacristia Thuribulo, & Navicula, redit in Presbyterium, ubi in ordine suo genuflexus (facta prius in medio genuflexione, ut *suprà*) candulam accensam tenet; Bauldry *suprà* §. 28. nisi tamen secundus iste Thuriferarius Navicularii Personam gerat, tunc enim non accipiet prædictam candulam accensam, Ideo autem discedit à Presbyterio, & secundum Thuribulum dimittit, quia jam est absoluta Processio; Corlettus *suprà* n. 16. & Hippolytus à Portu *suprà* n. 22. & extra Processionem, & Reliquiarum translationem non approbat usum duorum Thuribulorum S. R. C. ut apparet ex Decreto edito die 15. Martii 1688. in *Alexandrina*, dato in nostro Indice sub n. 87. & ex alio edito die 20. Julii 1618. in *Lucerna*, dato verò in nostro Indice sub n. 168.

Sicut secundus Thuriferarius recedit in Sacristiam ad reponendum Thuribulum, ita etiam octo Hastiferi, si Pluvialibus essent induti, deberent ad Sacristiam pergere, & ibi Pluvialia deponere, & deinde Presbyterium ingredi, & ponere se in gyro Beneficiorum, vel Mansionariorum, prout illis convenit, ibique genuflectere, & accipere ab aliquo Acolycho cereos accensos. Sed quando dicti Hastiferi cum suo habitu choralis, vel cum suis Cortis tantum sunt induti, tunc statim, ac

hastis

hastas Baldacchini dimiserint, ascendent ad Presbyterium, & se ponent in locis sibi competentibus, ibique accipient cereos accensos, & cum aliis genuflectent.

LIII. Rubr. n. 13. pag. 198 & Gavant. libid. col. 2. lit. d. *Deposuit Hostiam, &c.* Reddito Thuribulo post incensationem, Celebrans cum Ministris Sacris surgit, & mens inter ipsos, ascendit ad Altare, ubi cum perdidit Ministris genuflectit unico genu; surgant omnes; tum Diaconus velum è Calice removeret, quod primus Ceremoniarius, emittens ad dexteram Diaconi, tradit primo Acolytho, ideò ad Altare advenienti, cum utriusque genuflexione, qui illud postea plerumque, facta iterum genuflexione, ut supra, ad Credentiam reportat. Ex Hippolyto à Portu supra; insuper Diaconus genuflectit unico genu, & removeret Patenam (quam invertens ponit super Corporale, non subtus, versus cornu Epistolæ) & Pallam cum nova subsequenti genuflexione Hippolytus à Portu supra, & Bauldry supra n. 10. Deinde Diaconus, resumens Patenam ambabus manibus, eam tenet elevatam super Corporale coram Celebrante, qui accepto Calice, eam declinat ut Sacra Hostia de Calice exiens cadat super Patenam, & advertat Celebrans, quantum fieri potest, ne prædictam Hostiam manibus tangat; quòd si casu eam tetigerit, eandem lavabit statim digitos aqua contenta in vase, ad hoc suo loco preparato, quam postea ipse Celebrans post suam Communionem sumet. eosque digitos statim extergit, Diacono Purificatorium ministrante Bauldry supra n. 11. Bissus supra §. 29. Benvenuti supra §. Facto. Emissa Sacra Hostia, Celebrans reponit Calicem in suo loco in medio Altaris super Corporali, Benvenuti supra, vel potius super eodem Corporali, sed versus cornu Epistolæ, ut tenet Bissus supra. Calice deposito, Celebrans reverenter accipit ambabus manibus Patenam de manibus Diaconi sine ipsius osculis, & Hostiam Sacram reponit in medio super Corporale, nihil di-

Gavant. Rubr. Assis.

gens, nulloque signo Crucis facto cum Patena, quam non collocat subtus Corporale, ob reverentiam sacrarum specierum, quas tetigit, & quarum aliquod fragmentum remanere posset in ea, sed eam ponit versus cornu Epistolæ super Corporale. Bissus supra, Bauldry supra n. 11. Vinitor part. 6. tit. II. n. 38. & seqq. Memoriale Rituum supra §. 7. n. 1. 2. & 3. à Portu supra n. 23. & Benvenuti supra.

LIV. Rubr. n. 13. pag. 198. & Gavant. pag. 199. col. 1. lit. e. *Interim Diaconus imponit vinum in Calicem, &c.* Hactenus Subdiaconus stetit ad Celebrantis sinistram, & primus Ceremoniarius ad Diaconi dexteram; sed deposita à Celebrante Patena super Corporale, vel paulò citius, Subdiaconus genuflectens unico genu in loco in quo est, & transiens (sine genuflexione in medio) ad dexteram Diaconi, accedit paululum primo Ceremoniario in secundo gradu laterali; & iterum Subdiaconus ibidem genuflectit unico genu: interim delatis ampullis Credentia (cum manutergio) aquæ, & vini, ad Altare per primum Acolythum cum genuflexione, comite secundo Ceremoniario, Diaconus, Calice non exterso, nec antè, nec post, propter sacras species, imponit tantum vini in Calicem, quantum placuerit Celebranti, & deinde Subdiaconus parum aquæ, non petens benedictionem à Celebrante, qui neque dicit consuetam Orationem, scilicet: *Deus, qui humana subst. intie, &c.* Bauldry supra n. 12. Bissus supra §. 30. à Portu supra n. 25. Vinitor supra n. 40. Benvenuti supra.

LV. Rubric. n. 13. pag. 198. & Gavant. pag. 199. col. 1. lit. f. *Nihil dicens, &c.* Imposito vino, & aqua in Calice, qui nullo modo extergitur, Diaconus statim sine osculis tradit Calicem Celebranti, qui illum accipit, & nihil dicens, neque ullo cum eo facto Crucis signo, eum deponit super Corporale post Hostiam consecratam, ut fieri solet in Missa, quem Calicem postea Diaconus, nulla facta genuflexione (quia in Calice non est

F fff

Sacra-

Sacramentum) sua Palla cooperit. Bauldry *suprà* n. 13. Bissus *suprà* §. 31. Vinitor, Benvenuti *suprà*. Rursus imposito vino, & aqua, primus Acolythus accipit ampullas, & facta genuflexione Sacramento, reponit ampullam vini in loco consueto, & retinens lancem cum ampulla aquæ, cedit manutergium secundo Acolytho, & uterque stat prout ad Missam Sollemnem. Hippolytus à Portu *suprà* n. 27. Subdiaconus verò, qui est à dexteris Diaconi, genuflectit ibidem unico genu, & surgens, ad sinistram Celebrantis redit, ubi de novo genuflectit unico genu; à Portu *suprà* n. 29. Benvenuti *suprà*, non enim Subdiaconus in hac Feria VI. in Parasceve Patenam sustinere debet. Bissus *suprà*, Bauldry *suprà* n. 13.

LVI. Rubric. n. 13. pag. 198. & Gavant, pag. 199. col. 1. lit. g. *Absque Benedictione, &c.*) Dispositis omnibus, ut *suprà* dictum est, accedit Thuriferarius cum Thuribulo & Navicula semiaperta (vel etiam Navicularius, ubi est consuetudo, gestans prædictam Naviculam) genuflectens utroque genu super suppedaneum, tunc Celebrans cum Ministris suis parum se vertit ad ipsum; Thuriferarius verò, vel Navicularius, si adest, tradit more solito Diacono Naviculam, quo ministrante sine osculis more solito, Celebrans, nulla interveniente Benedictione, imponit ter incensum in Thuribulo, quo recepto à Diacono pariter sine osculis, habens Diaconum prædictum, & Subdiaconum hinc inde stantes, genuflectit simul cum ipsis unico genu Sacramento, ut surgunt omnes. Benvenuti *suprà* §. Tunc Celebrans, Bissus *lit. E. supra* §. 32. Bauldry *suprà*. Et Celebrans, Diacono à dexteris ipsius pedem Calicis dextera tenente, sinistra verò posteriorem Planetæ partem circa brachia tantillum elevante (quam etiam eodem modo Subdiaconus dextera manu, sinistra infra pectus admota, elevat) incensat oblata cum gravitate, & mora competenti, dicendo: *incensam istud, &c.* facta tamen cum

Diacono ipso à dexteris assistente, & Subdiacono à sinistris, ante, & post incensationem oblatorum, genuflexione, ex Rubrica n. 13. & Bisso infra citando; sicut etiam, quando unumque transit ante Sacramento, debet similiter genuflectere. Post incensationem oblatorum, utram sit incensanda Crux Altaris, controvertunt DD. nam Tonellius *lib. 3. cap. 2. §. 2. & 11.* nec non Bissus *lit. E. n. 45. §. 33.* quibus accedit à Portu *suprà* n. 30. tenent quòd præfente figurato debet cessare cultus figure, adeoque incensatis oblati, nempe Sacramento, volunt non esse incensandam Crucem. Gavantus, Bauldry, & Costaldus *suprà*, nullam faciunt mentionem de hac Crucis incensatione, solumque dicunt, inhaerendo verbis Rubricæ, esse incensanda oblata, & Altare more solito; & ex his verbis colligitur, eosdem Auctores versari in sententia contraria, & sustinere Crucem esse incensandam, quia hoc est de more. Quæstio tamen, & dubium omne circa hunc Ritum cessat, ob Decreta edita à S. R. C. data in nostro Indice sub n. 519. & 535. in quibus statuitur, quòd in hac Feria post thurificationem oblatorum debet incensari Crux, facta tamen tali incensatione non esse iterum thurificandum Sacramento, que quidem Decreta consonant Rubricæ huiusmodi, & doctrinæ prædictorum Auctorum, dicentium, oblata, & Altare esse thurificanda more solito.

Eadem Crucis incensatio præscribitur etiam in Ceremoniali Episcoporum recentissime recognita à Benedicto XII. *lib. 2. cap. 21. §. 33. & cap. 26. §. 19.*

Rationes adductæ à Bisso, & Tonellio, jvant ad probandum, non esse incensandam Crucem, quæ est super Altari, quando est expositum SS. Sacramento, ut etiam non iisdem rationibus permoti suo loco tradidimus. Cæterum in hac Feria VI. Parasceve, in qua fulget Crucis mysterium, & in qua Sancta Mater Ecclesia huic principali instru-

mento Passionis Christi Domini specialia cultus signa exhibet, incensato Sacramento, optime præscribitur, quòd etiam incensanda sit Crux, licet hæc sit figura, illud verò originale, & figuratum.

Diximus paulò antè, debere incensari oblata, & Altare more solito hac die, unde eodem omnino servari debent, quæ servantur in Missa Sollemni pro incensatione oblatorum, videri igitur possunt ea, quæ à nobis diligenter tradita sunt *part. 2. tit. 8. n. 4. & seq.* Rursus diximus, post incensationem oblatorum incensandam esse Crucem Altaris, in qua incensatione hic Ritus servari debet, incensatis oblatis, Diaconus amovet Calicem de medio Altaris, illumque collocat à parte Epistolæ, sed super Corporale, cum in eo reperitur particula Hostiæ consecratae. Tunc Celebrans, Diaconus, & Subdiaconus genuflectunt uno genu; Celebrans tamen, dum genuflectit, ponit manuum extremitates super Altare, ut faciliùs genuflectere, & surgere valeat. Surgunt deinde uniformiter omnes, & Celebrans ter incensat Crucem in medio tantùm æquali ductu, ita ut ad unumquemque iectum tantillum quietat, & tractim ducat thuribulum. In primo ductu dicitur: *Dirigatur*; in secundo: *Domine*; in tertio: *Oratio mea*, & statim Diaconus ponet Calicem in medio Corporalis in solito suo loco. Tunc iterum omnes ut supra genuflectunt, & deinde surgunt, & prosequuntur Altaris incensationem hoc modo.

Primo incensatus, ut sit in Missa Sollemni, planities posterior à parte Epistolæ triplici ductu, per lineam rectam æquali distantia distributo, prout distribuuntur candelabra, quæ tamen, ut alibi diximus, agentes de Missa Sollemni *part. 2. tit. 5. num. 25. & seq.* non incensantur: hi ductus sicut incipiunt prope medium, & progrediendo ad latus Epistolæ. In primo ductu Celebrans dicit: *si ut*; in secundo: *incensum*; in tertio: *in conspectu tuo*. Cum pervenerit Celebrans

ad cornu Epistolæ, demittet Thuribulum, & inclinatur ipse quantum commode potest, & incensat uno ductu inferiorem partem illius lateris dicens: *Elevatio*, postea se elevans, incensat uno ductu partem superiorem ejusdem lateris dicens: *manuum*. Deinde adhuc elevans Thuribulum supra planitiem anteriorem Altaris, eam incensat, Thuribulum in semicirculo ter ducendo circa oram ejusdem partis anterioris, ut diximus *loc. cit. n. 26*, incipiendo à cornu, & progrediendo per æqualem distantiam ad medium. In primo semicirculo dicit: *meorum*; in secundo: *Sacrificium*; in tertio: *vesperinum*. Tunc Celebrans, & Ministri Sacri genuflectunt SS. Sacramento uno genu; deinde prosequitur Celebrans incensare posteriorem planitiem Altaris ex parte Evangelii triplici ductu, per lineam rectam æquali distantia distributo, ut supra, incipiendo prope medium, & progrediendo ad latus Evangelii. In primo ductu dicit: *pone Domine*; in secundo: *custodiam*; in tertio: *ori in eo*. Postea incensat partem inferiorem lateris, & superiorem, eo modo quo incensavit à latere Epistolæ; dicens incensando in parte inferiori: *& ostium*; in superiori: *circumstantia*. Post hæc incensat planitiem anteriorem Altaris ab eadem parte Evangelii, eodem modo, quo à parte Epistolæ, incipiendo semicirculum à cornu, & formando semicirculos hujus partis ut diximus *cit. loc. supra*, & progrediendo ad medium; in primo semicirculo dicit: *labiis meis*; in secundo: *ut non*; in tertio: *declinet*. Tunc nulla præmissa reverentia, retrocedens à medio Altaris, accedit ad cornu Evangelii, ubi manu aliquantulum demissa incensat partem illius anteriorem, seu frontem, ter ducens recta linea, & æquali distantia Thuribulum, incipiendo à cornu, & progrediendo ad medium, ut fieri solet in Missa Solemni, & in Vesperis. In primo ductu dicit: *cor meum*; in secundo: *in verba*; in tertio: *malitia*. Postea Celebrans, & Ministri Sacri genuflectunt uno

Ffff 2

genu,

genu, & surgunt; & Celebrans progreditur ad incensandam triplici ductu partem aliam anteriorem Altaris, seu frontem Mensæ incipiendo ab ejus medio, & procedendo ad cornu Epistolæ. In primo ductu hujus postremæ incensationis dicit: *ad excusandas*; in secundo: *excusationes*; in tertio: *in peccatis*. Hæc prædictorum verborum distributio servari potest quotiescunque in Missa Sollemni incensatur Altare post oblata.

In tota incensatione Diaconus, & Subdiaconus, hinc inde stantes, partem posteriorem Planctæ Celebrantis elevant. In quolibet ictu Thuribulum ducitur, & redigitur; & quando Sacerdos progreditur thurificando, pari passu progrediuntur & ejusdem Ministri Sacri: advertendo, quod manus thurificantis, quantum fieri potest, concordet cum motu pedis. Terminata incensatione, Celebrans in cornu Epistolæ reddit utraque manu Thuribulum Diacono, dicens: *Accendat in nobis, &c.* Diaconus autem tunc stat in secundo gradu, supponensque manum suam, vel ambas dextræ Celebrantis, capit Thuribulum prope vas sua

Pro Ritibus servandis in Officio hujus Feriæ, à lotionem annuum Sacerdotis, usque ad elevationem Hostiæ exclusivè.

LVII. Rubr. n. 14, pag. 199. & Gavarr. *ibid.* col. 1. lit. i. *lavat manus. scilicet &c.* Celebrans reddito Diacono Thuribulo, immediatè (advertens, ne terga SS. Sacramento vertat) descendit cum Ministris Sacris in planum extra gradus Altaris, per gradus laterales cornu Epistolæ, ubi versa facie ad Populum, Gavantus *hic*, Cerem. Epif. *lib. 2. cap. 26. §. 19.* nihil dicens, lavat manus, ministrante aquam & pelvim primo Acolyto; & Diaconus à dexteris, Subdiaconus vero à sinistris Celebrantis, tenentes faciem ad eum conversam, & terga ad Populum, mediumque habentes prædictum primum Acolythum, eidem Celebranti ministrant manu-

manu dextera, manubrium verò sua manu sinistra, sed sine osculis, & statim illud consignat Thuriferario; hodie enim nec Celebrans, nec alii ullo modo incensantur. Tum ipse Thuriferarius, cum Thuribulo, & Navicula, facta genuflexione unico genu SS. Sacramento, redit in Sacristiam, ibique sumit Thuribulum, & Naviculam relinquit, cum amplius inservire non debeant, & inde redit in Presbyterium, ubi facta in medio genuflexione utroque genu (quia nunc non reperitur impeditus à Thuribulo, & Navicula, ut erat, dum redibat in Sacristiam) vadit ad Credentiam, seu ad locum suum, & cum illis manet genuflexus. Bauldry *suprà n. 14. Bullus lit. F. n. 45. §. 34.*

Huc spectat innuere Decretum emanatum die 15 Septembris 1736. & datum in nostro Indice sub n. 699. in quo declaratur, quod quando lignum S. Crucis super Ara positum incensatur, hoc debet fieri à Celebrante non genuflexo, sed stante: unde si in Altari hac die in Cruce incensanda adesset particula veri ligni Sanctæ Crucis, non idèò incensari deberet à Celebrante genuflexo.

tergium, acceptum de manu secundi Acolythis, sed sine osculis, prout fit in Missa Defunctorum, quia hic Sacri Ministri non sunt in altis impediti, ut colligitur ex Bauldry *part. 2. tit. 12. n. 14. & part. 4. cap. 10. art. 4. num. 15. ex Billo *suprà* §. 35. & à Porru *suprà* Rubr. 10. in ad. or. num. 1.*

LVIII. Rubr. n. 14, pag. 199. *Deinde in medio Altaris, &c.* Lotus manibus, primus Ceremoniaris tempestivè accedit ad latus Altaris in cornu Evangelii supra secundum gradum, cum genuflexione; Celebrans per eisdem gradus laterales cornu Epistolæ ascendit ad Altaris medium, ibique genuflexus unico genu, & unà cum eo Diaconus vadit ad li-

trum, & in transitu per medium genu-
flectit unico genu; Subdiaconus verò va-
dit per planum, & ad medium Altaris, ubi
flectit se ante ejus infimum gradum, præmit-
tendo genuflexionem unico genu, quæ qui-
dem genuflexiones, quantum fieri potest, tem-
pestive faciendæ sunt cum Celebrante, & sta-
tum surgunt omnes. Benvenuti *suprà* §. Cele-
brans, Bauldry *part. 4. suprà n. 6. Bissus suprà*,
A Portu *suprà n. 2.*

LIX. Rubr. n. 14. pag. 199. & Gavant,
ibid. col. 2. lit. I *Junctis manibus, &c.*) Cele-
brans, facta genuflexione *de suprà*, inclinatus
inclinacione mediocri, à Portu *sup. in adnot.*
n. 2. (reportantibus interim cum genuflexio-
ne ad Credentiam Acolythis urceolum, pel-
vim, & manutergium plicatum) junctis ma-
nibus super Altare, & ante ejus medium posi-
tus, ut aliis, dicit submissa, sed intelligibili
voce: *In spiritu humilitatis*, ut in Missali.
Cerem. Episc. *lib. 2. cap. 26. §. 19.* Nicolaus
de Bralton *suprà cap. 10. n. 10.*

LX. Rubr. n. 15. pag. 199. *Deinde versus*
ad Populum, &c.) Celebrans, osculato Altari,
genuflectit unico genu, surgit, & vertit se ad
Populum in cornu Evangelii, non proficien-
do circum, ut aliis, sed à latere, ita ut
non vertat terga SS. Sacramento, Gavantus,
Cerem. Episc. *suprà*, dicit mediocri voce: *O-*
ra fratres, proferens reliqua verba secretè.
Christiani *suprà n. 21.* Memoriale Rituum
suprà n. 19.

LXI. Rubr. n. 16. pag. ead. *Exper eandem*
viam revertitur, &c.) Quo dicto revertitur
Celebrans per eandem viam ad Altaris medi-
um, ubi genuflectit iterum unico genu, &
Sacramentum adorat. Bauldry *suprà*, Bissus
suprà §. 16.

LXII. Gavant. in prædicta Rubr. n. 16.
pag. ead. *Non dicitur Suscipiat, &c.*) Post-
quam Sacerdos dixerit totam illam precem:
Ora fratres, &c. prout in Missali, non re-
spondetur *Suscipiat Dominus, &c.* Rubr. & Gav-
ant. Celebrans igitur, statim ut dixerit: *Ora-*
nus fratres, &c. ad Altaris medium reversus fuerit,

facta ibidem genuflexione prosequitur junctis
manibus, & alta voce: *Oremus: Præceptis saluta-*
ribus, &c. ad quæ verba erigit se à simplici ca-
pitis inclinatione, tenens adhuc manus junctas
versus Sacramentum, mox subdit: *Pater noster,*
&c. alta quidem voce, sed manibus extensis de-
more, in cujus fine Chorus respondet: *Sed li-*
bera nos à malo & Sacerdos subdit submissa vo-
ce: *Amen.* Dum Celebrans incipit *Pater noster,*
Diaconus, facta genuflexione ibi à sinistris ejus
unico genu, descendit ad secundum gradum
Altaris, ubi stat in medio post Celebrantem,
& ante Subdiaconum stantem in plano, usque
ad elevationem Hostiæ exclusivè. A Portu *su-*
prà Rubr. 12. in adnot. n. 3. Bissus *suprà lit. F.*
num. 49. §. 37. Bauldry *suprà num. 17.* & Me-
moriale Rituum *suprà n. 16. & seqq.* Interim
cum genuflexione accedit ad librum primus
Ceremoniarius, qui Diaconi assistentiam to-
ties assumit, & derelinquit, quoties illam de-
ferit, aut assumit Diaconus, aut Subdiaconus.
A Portu *suprà.*

LXIII. Rubr. n. 17. pag. 199. *Dicto A-*
men submissa voce, &c.) Responso à Choro in
fine Orationis Dominicæ: *Sed libera nos à ma-*
lo, Celebrans dicit, ut innuitus: *Amen,*
submissa voce, quo dicto, statim eadem
voce qua dixit *Pater noster,* prosequitur: *Li-*
bera nos, &c. manibus item extensis, & in fi-
ne (chorus altè respondet: *Amen,* Rubr. ho-
digr. Cerem. Episc. *suprà*, Memoriale Rituum
suprà n. 18. perseverantibus adhuc tam Dia-
cono, quam Subdiacono post Celebrantem,
& primo Ceremoniario ad assistentiam libri.
A Portu *suprà Rubr. 13. n. 3. in adnot.*

LXIV. Gav. in eand. Rubr. n. 17. p. 200.
col. 2. *Neque se signat cum Patena ut aliis, &c.*)
Sacerdos in fine Orationis Dominicæ prædic-
tæ non adhuc accipit Patenam, neque cum
ea se signat, dum in sequenti Oratione dicit:
Da propitius pacem, &c. sed tunc demum il-
lam accipit, quando expleta hujusmodi O-
ratione, & responso à Choro: *Amen,* fa-
cturus est elevationem. Gavantus *hic,* Ca-
staldus *suprà cap. 4. n. 12.* & Bissus *suprà.*

Pro Ritibus servandis in Officio hujus Feriæ, ab elevatione Hostiæ, usque ad finem.

LXV. Rubr. n. 18. pag. 200. & Gavant. ibid. col. 1. lit. m. *Elevat ut videri possit, etc.*) Responso à Choro Amen, Celebrans devote genuflectit unico genu, deinde erectus, submittit Patenam Hostiæ consecratæ, & statim sola dextera inter pollicem & indicem accipiens Hostiam, Bissus *suprà*, eam elevat altius solito, Cerem. Episc. *suprà* §. 20. ita ut à Populo videri possit, figens semper in eam oculos, & advertens, ne Corporalis limites tunc excedat. Bauldry *suprà* n. 18. Patenam verò non elevat, sed eam super Corporale positam manu sinistra extensa tenet, ita ut pollex & index dictæ manus nitantur Patenæ, reliqui digiti ponantur super Corporale. Gavantus *hic*, & omnes alii cum eo. Ad elevationem talis Hostiæ pulsatur tabula lignea, seu crotalum, ob rationem allatam in Feria V. in Cœna Domini; ex Clericato *ibidem cit.* & ex communi praxi Basilicarum Urbis. Sed vide *ibidem* à nobis dicta.

Diaconus verò, & Subdiaconus, ante elevationem Hostiæ hinc inde genuflectunt in suppedaneo. Memoriale Rituum *suprà* n. 19. Prædicti Ministri Sacri non elevant Planetam Celebrantis, nec Hostia ab aliquo incensatur, ut optimè adnotat Gavantus, & alii Rubricistæ communiter cum eo. Ceremoniarius primus ante elevationem Hostiæ genuflectit ad ultimum gradum lateralem cornu Evangelii.

LXVI. Rubric. n. 18. pag. 200. & Gavant. ibid. col. 1. lit. n. *Supra Calicem dividit, etc.*) Quando Celebrans incipit declinare Hostiam Sacram jam elevatam, Diaconus, & Subdiaconus surgunt. Memoriale Rituum *suprà* n. 21. Diaconus statim accedit ad dexteram Celebrantis, & Subdiaconus ad sinistram (præstitis debitis genuflectionibus ante discessum, & post accessum, &

procedentes ut *infra*) Diaconus statim Calicem discooperit sine genuflectione, quia in eo adhuc non est Sacramentum: Subdiaconus verò ad sinistram vertit folia Missalis, quando opus est. Bauldry *suprà* n. 19. Bissus *suprà*, Benvenuti *suprà* §. Elevata Hostia, Gerlacus Vinitor *suprà* n. 45. & alii communiter; quibus tamen omnibus adversatur Nicolaus de Bralio *part. 3. cap. 12. num. 13.* vult enim, quod ipse Diaconus, aut alius accedat ad librum, Subdiaconus verò ad dexteram Celebrantis, nam cum Rubricæ propriæ hujus diei, ait ipse, nihil novi præferant circa hunc Ritum, certissimum est, nihil etiam esse innovandum; que quidem Bralio opinio quamvis mihi magis arrideat, nihilominus ab aliorum DD. *suprà cit.* sententia recedere non ausim.

LXVII. Gavant. pag. 200. col. 1. end. lit. n. *Celebrans mittit particulam in Calicem.*) Elevata Hostia eò modo, quo dicit Gavantus *hic*, & nos quoque cum eo, Celebrans eam immediatè declinat super Calicem à Diacono discooperit. Memor. Rit. *suprà* n. 22. & ex Cerem. Episc. *lib. 2. cap. 25. §. 34.* Non debet igitur dictam Hostiam reponere super Patenam, ut docent fere omnes DD. sed eam declinatam super Calicem, ut innuimus, statim dividit in tres partes more solito, nihil tamen dicendo, quarum majores duas partes collocat super Patenam, tertiam verò parvam immitit in Calicem, nihil pariter dicens, & nullum faciendò cum prædicta particula signum Crucis super Calicem, ex Decreto S. R. C. à Gavanto *hac lit. n. cit.* & dato in nostro Indice sub num. 248. Deinde Diaconus Calicem cooperit, & postea tam ipse, quam Celebrans, ac Subdiaconus, genuflectunt unico genu, & statim surgunt. Bauldry *suprà* n. 19. Bissus *suprà* §. 37. Memoriale Rituum *suprà* n. 23.

LXVIII.

LXVIII. Gavant, pag. 200. col. 2. lit. r
Et manibus junctis super Altare, &c.) Celebrans, prætermittis iis, quæ innuuntur à Rubrica, & Gavanto *hic*, stans manibus junctis, & super Altare positus, ita ut duo digiti minores frontem Altaris tangant, junctis pollicibus & indicibus inter se, oculis ad Sacramentum intentis, mediocriter inclinatus, dicit secretò tertiam tantùm Orationem: *Percepis Corporis tui, &c.* Interim Subdiacono per tertium gradum accedente ad dexteram Celebrantis, & ibi genuflectente, Diacono verò per secundum gradum accedente ad sinistram ejusdem, & ibi pariter genuflectente, ita ut ambo in recessu, & accessu genuflectant unico genu. Bauldry *suprà* n. 20. Bissus *suprà* §. 40. à Portu *suprà* in adnot. n. 7. Dicta autem prædicta Oratione, Celebrans magis devotè genuflectit unico genu, & unà cum ipso genuflectant etiam Sacri Ministri, & postea surgunt, Celebrans verò erigens se dicit secretò: *Panem Cælestem accipiam, &c.* Rubrica Generalis part. 2. tit. 10. n. 4. quibus verbis prolatis, accipit Hostiam cum Patena, ut moris est, & dicit ter item more solito, mediocriter inclinatus (sicut & Ministri Sacri mediocriter se inclinant) *Dominus non sum dignus, &c.* ter etiam percussiens sibi pectus (quod idem faciunt præfati Ministri, posita interim manu sinistra infra pectus) quo tertio dicto, Celebrans erectus, signat se dextera cum Sacramento, dicendo de more: *Corpus Domini nostri, &c.* Deinde maxima cum reverentia mediocriter inclinatus, cubitis super Altare positus, Sacramentum sumit; Ministris Sacris interita stantibus profunde inclinatis, manibus junctis, ut in Missa Sollemni fieri solet; qui postea se erigunt, dum etiam Celebrans erectus aliquantulum in meditatione SS. Sacramenti quiescit. Bissus *suprà*, Bauldry *suprà* n. 21. & 22. & Vinitor *suprà* n. 46. Primus autem Ceremoniarius, qui post elevationem Hostiæ surgens, accessit ad cornu laterale Evangelii in secundo gradu, ibi genuflectit

ad principium Communionis, & perseverat usque ad sumptionem Calicis. A Portu *suprà* Rubr. 15. in adnot. n. 5.

LXIX. Gavant, pag. 200. col. 1. lit. f
Diaconus Calicem discooperit.) Subdiaconus, qui ad dexteram Celebrantis, ut *suprà*, esse debet, detegit Calicem, non verò Diaconus, qui assistere debet ad librum (nam probabiliter Gavantus *hic* innuit, quòd Diaconus discooperiat Calicem, per errorem Typographi, quem errorem assumpserant illinc nonnulli Scriptores, non tamen omnes; nam etiam in Ceremoniali Monastico lib. 4. cap. 9. num. 21. legitur: *discooperito Calice per Subdiaconum*) Itaque, certum est, quòd Subdiaconus Calicem discooperit, qui postea genuflectit tam ipse, quàm Celebrans cum Diacono unico genu, adest enim in Calice particula Hostiæ consecrate.

LXX. Rubr. n. 19. pag. 200. & Gavant. *ibid.* col. 1. lit. t *Reverenter sumit de Calice, &c.*) Celebrans, collectis de more fragmentis, extergit Patenam super Calicem. Memoriale Rituum *suprà* n. 28. deinde omissis omnibus, quæ solent dici ante sumptionem pretiosi Sanguinis, accepto Calice, & Patenam ipsi Calici subtus mentum supponens, absque eo quòd signet se ipsum prædicto Calice (juxta Decretum, de quo *suprà*, & datum sub n. 218.) ex eo reverenter accipit cum vino, & aqua in eo existentibus particulam Hostiæ pridie consecrate; Castaldus *suprà* n. 16. à Portu *suprà* n. 2. *Bonvenuti supra* §. *Completo*; interim Diaconus, & Subdiaconus stant profunde inclinati. Bauldry *suprà* n. 23. à Portu *suprà*, & alii communiter.

LXXI. Rubric. n. 19. pag. 200. & Gavant. *ibid.* col. 2. lit. u *Facta ablutione non Calicis, &c.*) Post prædicta primus Acolythus, comitante secundo Ceremoniario, cum genuflectione, defert ampullas aquæ & vini ad Altare, quas prout aliàs administrat Subdiacono: Celebrans verò non sumit purificationem, ut innuit Gavantus, quia prima Calicis sumptio pro purificatione inservit, nam id quòd sumitur,

mitur, non est Sanguis Christi, sed vinum cum modica aqua, quod hac die non fuit consecratum. Tum igitur Subdiaconus infundit in Calicem vinum, & aquam statim super digitos Celebrantis de more (posita etiam in Calice aqua, cum qua Celebrans fortè abluit digitos antea, si fortè tetigerit Hostiam) qui deposito Calice, & inde exteris cum Purificatorio digitis, sumit ablutioem in medio Altaris, ut alias; deinde inclinatus, & manibus junctis ante pedus, & non super Altare (contra aliquorum opinionem) ex Cerem. Cler. Regul. S. Pauli, nec non ex Cerem. Monastico *suprà* n. 27. dicit: *Quod ore sumpsimus, &c.*

LXXII. Gavant. pag. 200. col. 2. ead. lit. u. *Extinguuntur hoc loco, &c.* Dum fit prædicta digitorum ablutio, & non prius, juxta Gavantum, vel post sumptam ablutioem, secundum Billum, non autem immediatè post sumptionem Calicis, ut vult Castaldus, Acolythi colligunt cereos, asportant, & extinguunt, surgentibus omnibus, si fuerint ante Altare genuflexi, quasi in gyrum, seu semicirculum, ad loca sua ordinatè se recipient; Memoriale Rituum *suprà* n. 30. relictis tamen in Altari accensis pro Vesperis sex Candelis, quæ post Vesperas extinguendæ erunt.

LXXIII. Rubric. n. 20 pag. 200. & Gav. ibid. col. 1. lit. x. *Corpus tuum Domine, &c.* Celebrans dicta Oratio: *Quod ore sumpsimus*, omittendo alias preces, nempe *Corpus tuum Domine, &c. Postcommunionem*, nec non *Placeat tibi*, ut declarat Rubrica n. 0. & ob rationes, quas adducit Gavant. *hic*, Celebrans, inquam, dicta Oratio: *Quod ore sumpsimus*, stat in medio Altaris, donec hæc, quæ infra sequuntur, fiant, ut etiam hic appellatè notat *Benvenuti supra §. Tunc.*

Itaque Diaconus, post prædictam Orationem statim clauso Missali in parte Evangelii (quod per aliquem ex Acolythis pariter amoveatur cum legili, seu cussino ab Altari, & cum debitis reverentiis Cruci, & Choro, re-

portatur ad Credentiam, ut colligitur ex Memor. Rituum *suprà* §. 7. n. 31. i. v. adit, facta genuflexione in medio Cappellæ, ad Credentiam, ibique Stolum latiore deponit, & resumpta Planeta plicata, redit ad Altare ad dexteram Celebrantis, facta reverentia debita Choro, & genuflexione Cruci unico genu in accessu. *Benvenuti supra*, à Portu *suprà* n. 4. Interea defertur ab aliquo Acolythis à Credentia ad Altare velum nigrum pro cooperiendo Calice (ut mox dicitur) illudque ponitur super Mensam à latere Evangelii.

Subdiaconus verò, sumpta à Celebrante ablutioem, Calicem extergit Purificatorio in cornu Evangelii, ad quod accessit, facta genuflexione Cruci unico genu, postea super dictum Calicem Purificatorium extendit, & si sit valde magnum, illud plicat juxta sui aptitudinem; super Purificatorium sinistra manu ponit Patenam, posita prius super hanc dexteram manu Palla, tum plicat ambabus manibus Corporale, quo plicato, Calicem velo suo parvo nigro cooperit, de quo *suprà* locuti sumus, postea accepta sinistra manu Pansa, & dextera Corporali, ipsum omnino reponit in Bursam, quam deinde ponit super Calicis velum, ita ut illius pars aperta ipsum Subdiaconum respiciat, & tandem ipsum velum super Bursam Calicis revolvit de more. *Bauldry supra* n. 25. *Billus supra* §. 42. à Portu *suprà* n. 4. Juxta morem aliquarum Ecclesiarum prædictus Calix aptatur, & deinde defertur ad Credentiam à Ceremoniarum Magistro, ob temporis angustiam; Subdiaconus enim statim debet ab Altari discedere cum Celebrante, & Diacono, ut mox dicemus.

LXXIV. Gavant. pag. 201. col. 1. n. 21. *Subdiaconus, plicato Corporali, & in Bursam reposito, &c.* Tunc Subdiaconus, &c. (vel melius Ceremoniarum Magister) accipit Calicem accen modatum sinistra manu per nodum, extensa dextera super Bursam ad caute lam appositam; & solus sine comite defert ad Credentiam per gradus anteriores; (sed antequam

antequam discedat, facit Cruci genuflexionem unico genu) ipsumque super eam collocat in medio, & velum in anteriori parte revolutum explicat, ita ut totum Calicem cooperiat omnino, ac mox redit ad Altare ad sinistram Celebrantis, facta iterum genuflexione Cruci ibidem unico genu. Bauldry *supra*.

His omnibus expletis, Celebrans cum Ministris Sacris descendit in planum, ubi unico genu facta ab omnibus genuflexione Cruci, & debitis reverentiis Choro de more, Corsetus *supra* n. 20. Celebrans accipit birretum sine osculis sibi à Diacono porrectum, & cum iisdem in Sacristiam redit, hoc ordine. Præcedit Thuriferarius manibus junctis, nudo capite, & sine Thuribulo, Ceroferarii sine candelabris, tum Ceremoniarium item nudo capite, & manibus junctis, deinde Subdiaconus, & Diaconus, ultimò Celebrans, unus post alium, oculis demissis, modesto & gravi incessu, manibus junctis, tecto capite, & cum Sacristiam fuerint ingressi, facta Cruci, aut Imagini de more nudo capite profunda reverentia, paramenta sacra deponunt. Benvenuti *supra* §. *His expletis*. Bauldry *supra* n. 36. Vinitor *supra* n. 49. Bissus *supra* §. 44. Postea (si exiguus sit Clericorum numerus, alio non) accedunt ad Chorum cum Cottis: nam in Choro, ad cuius stalla pergunt omnes, post discessum Celebrantis ab Altari cum Ministris, statim dicuntur Vesperæ sine cantu, ut heri.

LXXV. Rubr. n. 20. pag. 200. & Gavant. pag. 201. col. 1. lit. a. *Denudatur Altare, &c.*) Dum dicuntur Vesperæ, denudatur Altare, & Credentia ab Acolythis, Gavantus *hic*, Corsetus *supra* n. 21. Castaldus, Bauldry *supra*, cum genuflexionibus debitis Cruci, & asportantur omnia in Sacristiam: Altaris candelæ post Vesperas extinguuntur. Gavantus *supra*.

Completis Vesperis, datur signum cum Gavant. Rubr. *Mis.*

instrumento ligneo, seu crotalo, pro Salutatione Angelica, genuflectentibus omnibus. Memoriale Rituum *supra* §. 8. num. 4. & facta solita oratione, surgunt omnes, genuflectunt Cruci unico genu, & ordinatè redeunt in Sacristiam, ubi facta Cruci, seu Imagini profunda reverentia, ibique depositis vestibus, quibus in Choro utuntur, devotè domos, vel cellas suas, si Regulares sint, redeunt, &c.

LXXVI. Gavant. pag. 201. col. 1. n. 23. *Pyxis qua remansit, &c.*) Dum Vesperæ dicuntur in Choro, si Clerici multi sint, aliquis Sacerdos, Cotta, & Stola albi coloris, Gerlacus Vinitor *supra* n. 50. & non nigra, ut docet Bauldry *supra* n. 27. (quia licet commemoratio fiat de Passione, & Morte Christi, adest tamen idem Christus redivivus, & jam impassibilis, & immortalis, ut optime ponderat Nicolaus de Bralion *supra* cap. 12. n. 4.) & velo humerali indutus pariter albo, cum Clericis, candelas, vel faces accensas gestantibus, reportat Pyxidem cum particulis consecratis, si quæ remansit in capsula, ad locum paratum, ut *hic* docet Gavantus, nec non Bauldry, & Vinitor *supra*; nos tamen *supra* diximus, talem Pyxidem non esse regulariter servandam in memorata capsula, sed alibi, in loco tamen decenti, & congruo,

LXXVII. Gavant. pag. 201. col. 1. n. 24. *Quæritur: An occurrente Festo Annunciationis B. M. V. in Parasceve, &c.*) Pro resolvendo hoc primo dubio à Gavanto proposito, recolendum est Decretum editum die 15. Martii 1712. & datum in nostro Indice sub n. 620. in quo habetur, quòd Sacerdotes omnes, tam Seculares, quàm Regulares, etiam privilegiati, ne audeant in Feria VI. Parasceves, occasione SS. Annunciationis, in dicta Feria occurrentis, celebrare in quavis Ecclesia, seu Oratorio, aliquam Missam Sollemnem, vel Privatam, nec facere Festum, vel parare, & ornare Ecclesias, aut Altaria, licet dicata Beatissimæ Virgini, etiam Annunciatæ &c. prout

Gggg

prout

prodit in Decreto ibidem exposito, & auctoritate Clementis XI. edito. Ex quo fit, cum tali die non possint celebrari Missæ Privatae, neque Sollemnes, quod nullus Fidelis tenetur interesse Missæ Sacrificio, etiamsi occurrat Festum SS. Annunciationis.

Rursus certissimum pariter est, ex alio Decreto edito die 19. Februarii 1622. à Gavanto *hoc n. 24.* relato, & dato in nostro Indice sub *n. 188.* quod neque tenentur Fideles interesse Officio, seu sacrae functioni fieri solitæ in hac Feria. Denique legendum est etiam Decretum emanatum à S. R. C. 11. Martii 1690. & datum in nostro Indice Decretorum, spectantium ad Rubricas Breviarii, in quo, interveniente auctoritate Apostolica, sancitum est, quod si Festum SS. Annunciationis B. M. semper Virginis, occurrat in Feria VI. in Parasceve, vel in Sabbato Sancto, transferatur, unâ cum præcepto audiendi Missam, & vacandi ab operibus servilibus, ad Feriam II. post Dominicam in Albis, etiam quocumque alio Festo impeditam; ita ut eadem Feria, prædicto casu eveniente, perpetuis futuris temporibus pro Sede propria, & fixa, memorato Festo Annunciationis assignata & stabilita intelligatur, & in illa eo prorsus modo & forma præfatam Festam quoad Officium & Missam celebretur, quibus propria die 25. Martii in Calendario Romano appositum celebraretur: protrahit ad aliam diem non impeditam, juxta Rubricas Breviarii Romani, omnibus aliis Festis in eadem Feria occurrentibus, quæ non sunt altioris Ritus. Ita decrevit S. R. C. approbante Alexandro VIII. diebus, Mensibus, & Anno supradictis.

Ex hoc Decreto non sequitur, quod si in eadem Feria VI. Parasceves, vel Sabbato Sancto occurrat alicubi Festum de Patrono principaliori Loci, cui ex Decreto edito die 13. Septembris 1647, & contento in Constitutione Urbani VIII. *n. 164.* quæ incipit: *Univ. s. 2. apud Cher. lin. in Bullario Romano tom. 4. cui,* inquam, Festo ex vi præ-

dictæ Constitutionis affixa est obligatio audiendi Missam, & vacandi ab operibus servilibus; non, inquam, sequitur, quod tale Festum erit pariter celebrandum in prædicta Feria II. post Dominicam in Albis, quoad Missæ auditionem, & vacationem ab operibus servilibus, necnon ad translationem alterius Festi in dicta Feria occurrentis, cum hæc sit specialis prerogativa translationi Annunciationis concessa, ut colligitur etiam ex alio Decreto emanato die 14. Junii 1692. quod datur à nobis in Indice Decretorum pertinentium ad Rubricas Breviarii. Idcirco, occurrente tali Festo Patroni principalioris, in hac Feria VI. abstinendum utique esset ab operibus servilibus, sed nulla adesset obligatio interpellendi Missæ: quæ non potest hæc die celebrari, ut supra diximus, neque ulla adesset obligatio interpellendi Officio hujus diei, ut pariter colligitur ex supradictis.

LXXVIII. Gavant. pag. 201. col. 2. n. 5. *Ad aliud verò dubium, &c.* Proposito dubio, an ratione Festi Annunciationis, occurrentis in hac Feria VI. Parasceves, ministrari possit Eucharistia aliis, quam infirmis, optimè respondit Gavantus, etiam præcise dendo à supra exposito Decreto translationis prædicti Festi Annunciationis, servandam esse universalem Ecclesiæ consuetudinem, non ministrandi nisi infirmis hac die Eucharistiam, pro qua re allegatur à Gavanto in suo indice, & etiam in nostro sub *n. 187.* Decretum à S. R. C. editum die 19. Februarii 1612. cuius tamen Autographum in Regellis Sac. Congregationis non reperitur; habetur quidem aliud simile Decretum editum à S. C. Concilii in Decreto de Communione quotidiana, quod legitur apud Margam in Tractatu de Beneficiis Ecclesiasticis id Addimento primo. & illud referunt etiam Pafceucus in Compendio ad Consultationes Canonicas Jacobi Pignatelli *part. 2. tit. de Monialibus,* necnon Monacellus in *Formul. Legalibus officio part. 2. tit. 13. formul. 1. post n. 99.* & denique Eminentissimus Card. Petra in *ius doct. sumis*

Communariis ad Constit. Apost. tom. 4. circa Constitutionem 20. Eugenii IV. sub n. 6. in quo Decreto sancitur, quod circa Communionem in Feria VI. Parasceves, Missalis Rubricæ, & Ecclesiæ Romanæ usque serventur, quapropter, ut notat optimè Jo. Baptista Petronus, ex hoc Decreto corrumpitur omnino opinio quorundam Theologorum, asserentium, posse in hac Feria VI. Parasceves ministrari Eucharistiam illis, qui quotidie illam sumere volunt.

Spestat etiam ad hanc Feriam Decretum editum die 14. Februarii 1705. & datum in nostro Indice sub n. 591. in quo præscribitur, tollendam esse consuetudinem quorundam, qui contra id, quod præscribitur in Missali, exponunt patenter Hostiam consecratam, reservandam à Feria V. in Cæna Domini, usque ad ipsius consumptionem in hac Feria VI. Parasceve.

LXXIX. Gavant, pag. 201. col. 2. n. 26. Abrogatus fuit abusus deferendi nocte, &c.) Verissimum est, quod abrogatus fuit abusus deferendi nocte in hac Fer. VI. SS. Sacramentum; nihilominus die 29. Martii 1596. ex Congregatione Episcoporum prodit sequens Decretum. Si consuetudo deferendi processionaliter SS. Sacramentum Feria VI. Parasceves in feretro nigris velleribus contexto, non potest absque graviore incommoditate extirpari, est toleranda -- Ita respondit Sacra Congregatio Episcoporum, & idem antea rescripsit Anno 1582. 3. Januarii, ut

testatur Nicolius in *Flosculis v. Eucharistia* sub num. 27. & Venetiis servatur adhuc consuetudo hujusmodi Processionis nocte cum Baldacchino, & paramenti nigri coloris, utpote innixa peculiari privilegio, ut asseritur.

Præter allegata sparsim Decreta, spectantia ad Ritus Officii hujus Feriæ VI. in Parasceve, addenda sunt etiam hæc alia: nimirum. Processio Sollemnis aliquo certo die faciendâ, si cadat in Feriam VI. Parasceves, eo Anno transferenda est in aliam diem: ita statuit S. C. Episc. in *Spolezana* 25. Februarii 1598.

Non licet in Ecclesiis, in quibus non asseratur SS. Sacramentum, celebratio Missæ in Feria V. in Cæna Domini, nec ejusdem Augustissimi Sacramenti asservatio in Sepulchro. S. R. C. 14. Junii 1659. in *Neapolitana*, & datur in nostro Indice sub num. 336.

Functiones Pontificales, quæ absente, vel impedito Episcopo, spectant ad primam Dignitatem, sunt Festum Nativitatis Domini, &c. Feria V. in Cæna Domini, & Feria VI. in Parasceve, Cinerum, Palmarum, &c. S. R. C. 3. Decembris 1672. & datur in nostro Indice sub n. 449.

Videndum est etiam Decretum, quod supra tradidimus, emanatum die 15. Septembris 1736. & datum in nostro Indice sub num. 691. in quo prohibentur Exequiæ Sollemnes hæc, & die sequenti, &c.

De Sacris Ritibus hujus Feriæ VI. Parasceves, servandis in minoribus Ecclesiis.

De præparandis pro Officio hujus Feriæ §. I.

Altare ipsum undequaque nudum cum sex candelabris, ut supra, in Ecclesiis majoribus; deinde Crux in eodem cooperta velo violaceo, vel nigro, quod facillè removeri, & solvi possit.

In Abaco, seu Credentia Mantile lineum, planitiem Abaci non excedens; Mappa unica plicata pro Altari ad mensuram Mensæ; legile, seu cullinus niger cum Missali; Bursa nigri coloris cum Corporali, Palla, & Purificatorio;

Gggg 2

Thu-

Thuribulum, & Navicula cum thure; Velum nigrum pro Calice in fine Officii; Pelvicula, cum ampullis vini, & aquæ, & manutergio; aliud parvum vas aquæ, cum Purificatorio ponendum super Altare, ad abluendos digitos Sacerdotis, si fortè Hostiam consecratam tetigerit; lanx argentea pro oblationibus.

Prope Credentiam præparetur tapes, pulvinar violaceum, & velum album serico violaceo contextum. Cuffinus violaceus supponendus initio Officii capiti Cele-

brantis; Crux processionalis, vel ibi, vel in Sacristia detegenda, statim post Crucis Altaris denudationem.

In Sacello Sepulchri Corporale stratum super Altare, velum humerale album, Baldachinum, sive umbella albi coloris, intortina, & cerei pro Processione.

In Sacristia tria Superpellicea pro Clericis, Amictus, Alba, Cingulum, Manipulus, Stola, Planeta nigri coloris pro Sacerdote, fuculus cum igne, & forcipe.

De principio Officii, usque ad denudationem Crucis. §. II.

Hora competenti datur signum cum crotalo, Clerici accipiunt Superpellicea in Sacristia; Celebrans verò induitur Planeta nigra, & procedit cum iisdem, sed ipse tecto capite, illi verò detecto, ad Altare majus, manibus junctis, quò cum pervenerit, ibi procumbit, & orat quasi ultra spatium unius *Miserere*, ut diximus supra; interim duo Acolythi, facta cum ipso brevi oratione, surgunt, & facta genuflexione Crucis, sumunt de Credentia Mappam, illamque extendunt super Mensam Altaris, ut supra, deinde unus ex illis ponit Missale apertum cum suo cuffino super cornu Epistolæ. Celebrans, ad monitionem alicujus Ministri, surgit à procubitu, & amoto per aliquem Clericum pulvino, ascendit ad Altare, & osculatur illud in medio. Accedens deinde ad cornu Epistolæ, legit primam Lectionem cum Tractu, deinde

dicit *Oremus*, & genuflexus cum omnibus, ipsemet dicit: *Flectamus genua*, & unus ex Acolythis primò surgens, dicit: *Levate*, & Celebrans subjungit Orationem: *Deus a quo &c.* deinde legit secundam Lectionem, & Tractum, ac successivè cantat Passionem integrè, nisi fortè aliquis Diaconus eam decantet, sicut etiam postea cantat in eodem cornu Epistolæ monitiones manibus junctis, & Orationes manibus extensis, ut in Missali; ante singulas Orationes, octava excepta, idem Celebrans genuflexus, prout faciunt & ceteri, dicit: *Flectamus genua*, & unus ex Acolythis, ut supra, dicit: *Levate*; circa finem Orationum aliquis Acolythus tapetem explicat, apertè super Cuffinum, & deinde velum extendit, ubi est collocanda, & adoranda Crux, ut supra dictum est.

De Crucis denudatione, & adoratione. §. III.

Dictis Orationibus omnibus, Celebrans in eodem cornu Epistolæ Planetam tantum deponit, deinde genuflectit in medio Altaris, & reverenter ipsemet Crucem, quæ est inter Candelabra, capit, & primus Clericus accipit Missale, postea Celebrans accedit ad angulum posteriorem Epistolæ, facie versa ad Populum, & Clerico sustentante Missale ante illum, incipit manu dextera detegere summi-

tatem Crucis, ut supra diximus, & ambabus manibus aliquantulum Crucem elevans, gravi voce, dicit: *Este lignum Crucis*, & Clerici eadem voce prosequuntur: *In quo Salus Mundi peperit*, & genuflectentibus omnibus præter Celebrantem, iidem Clerici subjungunt: *Venite adoremus*, & similiter omnes secundæ, & tertiæ vice, peragunt, ut supra dictum est.

Discoperta tota Cruce, & pronuntiatis

tertio prædictis verbis ab omnibus Clericis, unus ex illis ponit lancem à latere sinistro Pulvinaris, ad accipiendam oblationem, aliter verò Clericus, qui habebat Missale, illud reponit super Legile, vel super Cuffinum, & interim ab alio tertio discoperitur Crux Processionalis, & aliæ Cruces omnes per Ecclesiam; Interim Celebrans, descendens per latus Evangelii, portat devotè Crucem ambabus manibus elevatam ad locum præparatum, ubi genuflexus eam collocat super Velum pulvino superpositum, deinde surgit, & facta genuflexione, vadit ad planum cornu Epistolæ, ibique deponit prius manipulum facta superius dicta, deinde calceamenta, Clericis adjuvantibus, & ita excalceatus procedit ad adorationem Crucis, ut supra, qua tertio adorata, & osculata, oblataque pecunia, surgit, & facta genuflexione, redit ad cornu Epistolæ, & ibi in plano Clerici deponunt & ipsi calceamenta, ob specia'issimum Cultum, quem hæc die S. Ecclesia exhibet Cruci, & post Celebrantem, ante omnes alios de Populo, adorabunt Crucem, eo modo, quo Celebrans, & reversi ad sua loca, Calceamenta resument; post Clericos adora-

bunt Sodales cum Saccis si adsint, deinde viri, ultimò mulieres, omnes bini, devotè ac graviter. Interim primus Clericus assistat adorantibus; secundus, & tertius accedunt ad Celebrantem, & alta, & clara voce cum eo impropéria recitant. Bauldry Part. 4. cap. 10. Art. 1. n. 6. & Memoriale Rit. Pag. 76.

Circa finem adorationis, primus Clericus accendit Cereos Altaris; secundus verò successivè portat ad Altare Bursam cum Corporali incluso, & super eam Purificatorium; extrahit, & explicat Corporale, & prope illud in parte Epistolæ extendit Purificatorium. Tertius verò Clericus transfert Missale, cum Legili, & Cuffino, ad cornu Evangelii. Completa adoratione, Celebrans reportabit Crucem ad Altare cum debitis genuflexionibus; Clerici verò amovebunt tapetem, pulvinar, velum, & lancem, & apponent ignem in Thuribulo, & Celebrans, collocata Cruce, descendet ad planum in cornu Epistolæ, ubi resumet Planetam, & Manipulum, & postea apertocapite accedit ante Altare.

De Processione ad Sacellum, & regressu ad Altare, cum Sanctissimo Sacramento. §. IV.

A Celebrante ante Altare commorante incipitur Processio per breviorē viam ad Sacellum, ubi asservatur Sanctissimum Sacramentum, hoc ordine. Procedunt Sodales, si adsint, Confraternitatis, sive pii viri, deinde Thuriferarius cum Navicula, & Thuribulo non fumigante, postea sequitur Crux Processionalis denudata, & delata à tertio Clerico inter duo Candelabra, si adsint qui ea deferre possint, denique Celebrans cum Planeta, habens ante ipsum à sinistris secundum Clericum. Interim accenduntur Cerei dicti Sacelli ab aliquo Ministro. Cùm pervenerit Celebrans ad dictam Sacellum, facta genuflexione in plano Cappelle, surgit, & postea genuflectit in infimo gradu Altaris,

ibique orat parumper cum omnibus, deinde surgit, aperit capsulam, genuflectit, descendit ad infimum gradum Altaris, vel remanendo genuflexus in suppedaneo, ut alii volunt, incensat Sacramentum in Capsula, inde surgit, & facta genuflexione, extrahit à Capsula Calicem, quem ponit super Altare; Iterum genuflectit, claudit Capsulam, si in ea reperiat Pyxis cum Particulis, alias relinquatur capsula aperta, & præmissa alia genuflexione, descendit primum gradum, & genuflexus in suppedaneo, accipit Velum humerale, surgit, & facta genuflexione, stans accipit Calicem, quem secundus Clericus dicto velo coperit. Celebrans vertens renes

Gggg 3

Altari,

Altari, & faciem ad Populum, intonat voce alta Hymnum *Vexilla Regis prodeunt*; Quem cum secundo Clerico prosequitur &c. Revertitur Processio ad Altare ordine sequenti. Primò Sodales, seu pii Viri cum cereis accensis; Post eos Crux Processionalis, deinde Thuriferarius continuè Thuribulum agitans; Denique Celebrans sub Baldacchino, vel sub Umbella, habens secundum Clericum ante se à sinistris.

Cùm perventum fuit ad Altare majus, Sodales, & pii Viri remanent extra Cancellos, ibique dispositi Cereis accensos usque ad

Officii finem in manibus tenebunt. Crux Processionalis reponitur prope credentiam; Baldacchinum verò, seu Umbella deponitur ante Cancellos, & loco proprio collocatur; Celebrans accedit ad Altare, & Calicem ponit super Corporale, soluta vitta apposita ad cautelam, & velum ejusdem Calicis extendit, ut sit in initio Missæ: deinde genuflectit, surgit, velum humerale deponit, & stans, Thus sine osculis & benedictione in Thuribulo ponit, deinde genuflectens, ibi in suppedaneo, vel descendens ad infimum gradum, Sacramentum triplici ductu incensat adhuc parvo velo tectum.

De reliquo Officio, & Ritu hujus Feriæ. §. V.

Inensato Sanctissimo Sacramento, Celebrans surgens, accedit ad Altare, & genuflectit, deinde amovet Velum de Calice, postea Patenam, quam invertens, ponit super Corporale in medio, postmodum removet Pallam, & Calicem accipiens, deponit ex eo Hostiam super Patenam, cavens ne illam digitis tangat, & si fortè tetigerit, lavat digitos ibidem in vase ad hoc præparato, & aquam continente (quam postea ipse Celebrans suscipiet post suam communionem) & digitos statim extergit; Tunc Celebrans respectivè prosequitur omnia, ut in Missali disponitur.

Ministrabunt etiam, si fieri potest, aliqui Sodales alicujus Confraternitatis in suo habitu, ut omnia convenientiori modo fieri valeant. Expleto officio, Celebrans, Cotta,

& Stola indutus, reportabit ad locum paratum Hostias, seu particulas contentas in Pyxide, pro Infirmis è loco, ubi priùs erat Calicem cum Sanctissima Hostia, & si aliter fieri non possit, remanebit ibidem.

Reposita dicta Pyxide, antequàm Lampas continuè ardeat, omnes genuflectunt, & datur signum meridianum Salutationis Angelicæ cum crotalo. Tandem extinguuntur Cerei Altaris, & ab Acolythis omnia reportantur in suis locis; sunt alia minutiora, & leviora, quæ libenter omittimus, cùm ex prædictis facile intelligi possit, quid in hac occasione sit agendum. Ex Bauldry Part. 4. cap. 10. art. 5. Ex Memoriali Rit. pro Ministerialibus Ecclesiis, & ex aliis Auctoribus &c.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Tit. X. De Sabbato Sancto.

Pro Ritibus servandis à principio Officii hujus diei, usque ad Benedictionem Cerei.

De præparandis necessariis pro Officio hujus diei. §. I.

I. Rubric. n. 2, pag. 202. & Gavanti. ibid. datur summo mane Ecclesiæ, & ornatur, parantur etiam omnia ejus Altaria pretiosioribus ornamentis.